

„Men spreekt tegenwoordig van programma's," zeide hij met verheffing van stem; „ik heb ook een programma. Het bestaat uit drie kleine woordjes: Vrij of dood!"

Als een vonk in het buskruit, zoo werkte dit woord.

„Vrij of dood!" riepen de Boeren in uitbrekende geestdrift.

Men schudde elkander de hand — men zwoer elkander trouw — „vrij of dood!"

En krachtiger dan gewoonlijk omklemde de hand van den leeuwenjager den loop van zijn geweer.

VIII. PAARDEKRAAL.

De Boeren, waaronder het gezelschap, dat bij Lodewijk Jansen den nacht doorbracht, zijn te Paardekraal aangekomen.

Wel heeft de Engelsche generaal Lanyon, die te Pretoria verblijf houdt, twee dagen geleden de bijwoning dezer volksvergadering op strenge straffen verboden, maar de vijf duizend Boeren, die goed gewapend hier zijn verschenen, zijn niet van zins, zich in hun plannen door een Engelschen generaal te laten dwarsboomen.

In afdeelingen van drie honderd tot vier honderd ruiters rukken de Boeren aan, elke afdeeling onder haar eigen vlag. Vóór de tent van Paul Kruger houdt elke afdeeling halt, en brengt hem haar eere-saluut.

Met een plechtige godsdienstoefening wordt de groote volks-samenkomst geopend.

Men zoekt het aangezicht des Heeren, vóórdat het gaat in den strijd op leven en dood.

Ieder is onder den indruk van het ernstige oogenblik. Oude veeten worden begraven, nieuwe banden gelegd. Men drukt elkander de hand; men zweert elkander trouw!

Men draagt zware klipsteen en bij één; tot een hoogen hoop; tot een gedenkteeken der eendracht en eensgezindheid.

Het is een aangrijpend oogenblik, een hoogtepunt in het leven des volks.

Schouder aan schouder, zoo staan zij daar: een éénig volk, een volk van broeders....

De heldengeest der oude Voortrekkers en hooge geestdrift doortintelt hun ziel.

En zij heffen de handen omhoog, en zweren bij Hem, Die eeuwig leeft, de geliefde Vierkleur trouw tot in den dood....

Herman de Hollander wijst naar een forsich gebouwden, breed geschouderden man, een reus van een Boer, die naar voren treedt.

„Wie is dat?” vraagt hij.

„Dat is nu Paul Kruger,” zegt Jan Kloppers.

Kruger staat op een verhevenheid; aller oog is op hem gericht.

Naar den vorm is hij de Vice-president, doch feitelijk, nu president Burgers het land heeft verlaten, de president der Republiek.

Hij, Paul Kruger, gaat voor het geliefde volk der Emigranten-Boeren thans het hoofd op het blok leggen.

„Ik zie,” schreef de veel vermogende Osborn aan den Engelschen generaal Lanyon in een brief, die door de Boeren werd onderschept: „ik zie, dat mijn oude vrienden, de Boeren, opnieuw beginnen, de verzenen tegen de prikkels te slaan. Wat is het ongelukkig, dat deze misleide menschen voortdurend een prooi blijven van beginsellooze schurken,¹⁾ die van honger dood zouden gaan, zoodra die agitatie bedaarde, en die reeds lang behoorden opgehangen te zijn. Laten er maar eerst twee of drie terechtgesteld en veroordeeld zijn wegens het bewerken dezer rustverstoringen, en wij zullen niets meer van die dingen hooren!”

De Engelschman Dartnell schreef aan Swart, den Engelschen thesaurier-generaal te Pretoria: „Ik zie, de Boeren beginnen hun gekkenwerk weer, maar we zullen toch wel nooit vechten, denk ik. Kunt ge geen plan bedenken, om mijnheer Kruger op te hangen? Dat zou een einde aan de oproerigheden maken.”

Paul Kruger kent het groote gevaar, waarin hij verkeert, maar hij deinst niet terug, want hij is een goede herder, en een goede herder geeft zijn leven voor zijn schapen.

Als kind van tien jaar heeft hij, achter de kudden van zijn vader aan, den gevaarvollen Trek van de Kaapkolonie naar de Transvaal medegemaakt. Hij heeft met zijn volk geweend en ge-

¹⁾ Met deze „beginsellooze schurken” waren Paul Kruger, Piet Joubert en M. Pretorius in de eerste plaats bedoeld.

juicht; geleden en gestreden, nu al veertig jaar lang. Een huurling vlucht, als er gevaar komt, maar een goede herder is nooit dichter bij zijn schapen, dan wanneer het gevaar het grootst is, en Paul Kruger is een goede herder.

Neen, dat is de echte Paul Kruger niet, dien ge bij officiële gelegenheden ziet.

De hooge hoed staat hem niet en past hem niet; het zwart, lakensch pak beknelt, belemmert hem in zijn bewegingen, en de breede sjerp over de borst staat theatraal, gemaakt.

Neen, dat is de echte Paul Kruger niet.

Gij moet hem zien, dezen zoon der wildernis, op het steigende paard, midden op het onmetelijke veld, in de kleedij der wildernis, den breedgeranden hoed op den stevigen kop, het wambuis los om de forsche leden, wijd open van voren, opdat de borst de vrijheidslucht kan inademen der Afrikaansche bergen....

Daar is hij in zijn kracht, in zijn element; daar doet hij zijn stoute daden!

Vraag het toch eens aan die luisterende Boeren, die thans als aan zijn lippen hangen, wat hij kan, wat hij durft!

Vast is zijn hand, en wis is zijn schot.

Door een woedenden buffel achtervolgd, keerde hij zich om in het zaäl, en joeg — midden in den galop — het schuimbekkende beest den doodelijken kogel door den kop.

En vlug is hij als Asahel, de broeder van Joab.

Hij heeft tegen de snelvoetige Zoeloe-hoofdlieden geloopt en hen verslagen. Hij heeft — op een afstand van vier honderd meter — tegen een ruiter gerend, die het vlugste paard uit den stal had gehaald, en hij liep harder dan het paard.

Voorzichtig, sterk en onverschrokken, dat is hij.

Eens was hij met zijn kommando op een krijgstoct tegen vijandelijke Kaffers.

Die Kaffers hadden zich 's nachts in een hinderlaag gelegd, in een spelonk. Een der hunnen stond als voorpost bij den ingang.

Kruger sloop alleen voorwaarts en ontdekte den Kaffer.

Met de kracht van den panter sprong hij plotseling uit het struikgewas te voorschijn, en vóór de vijand één kreet kon uitstooten, omklemden de harde Boerenvingers zijn hals als ijzeren schroeven.

De Kaffer was een kind des doods, en met onbegrijpelijke

koelbloedigheid nam Kruger, die met de oorlogsgewoonten der Kaffers vertrouwd was, diens plaats in.

Hij bootste de veiligheidsgeluiden van den Kaffer na, tot dat hij zijn manschappen bij zich had.

Toen verpletterde hij de Kaffers.

Op een tocht in 1845 barstte zijn geweer, en het lid van den duim werd gekwetst.

Er was gevaar voor koud vuur.

Snel besloten nam hij het mes uit den lederen koker en sneed den duim af.

Een woeste os wilde hem op zijn horens nemen. Hij greep het beest bij de horens, en drukte het met zijn reuzenkracht den kop in den modder. Hij hield den kop in den modder, totdat het beest was gestikt.

Dit alles kunnen u de Boeren vertellen, maar zij kunnen u nog meer vertellen.

In het begin van 1864 stonden de Transvalers als twee vijandelijke slagorden dreigend tegenover elkander.

Over het ééne kommando voerde Paul Kruger bevel; over het andere generaal Schoeman.

Beide kommando's naderden elkander. Slechts een open vlakte, in welker midden eenige klipkopjes verrezen, scheidde hen nog.

Maar de botsing was onvermijdelijk, en wie het eerst de klipheuvelen in het midden der vlakte bereikte, was meester van het terrein. Immers die klippen vormden een natuurlijke verschan-sing, en zonder zich zelve bloot te geven, kon men den vijand neerleggen.

Die klipsteenenvormden dus den sleutel van de positie; Schoeman begreep dit even goed als Kruger.

Beide kommando's stormden nu van tegenovergestelden kant op die klippen los, maar Paul Kruger en zijn mannen waren er het eerst.

De volgelingen van generaal Schoeman verschrokken, toen zij dit zagen. Er kwam wanorde in hun gelederen; zij rukten hun paarden om en vluchtten.

Zij waren nu echter weerloos aan Paul Kruger overgeleverd, want zij moesten eenige honderden passen over de open vlakte terug, vóór zij in veiligheid waren.

Reeds vielen er dooden.

Maar het sneed Paul Kruger door de ziel, dat broeders op

broeders zouden schieten. Snel sprong hij op de naaste klip, zwaaide zijn geweer en riep met luid klinkende stem: „Stopt, mannen, stopt! Geen enkel schot meer!”

Oogenblikkelijk verstomde het geweervuur. Zoo'n klem had Paul Kruger op zijn manschappen.

Maar de tegenpartij was door deze daad van edelmoedigheid diep getroffen, en de noodlottige burgeroorlog werd gestuit.

Reeds drie dagen later kwam de volledige verzoening tot stand.

De Boeren kunnen u meer vertellen.

Ruim anderhalf jaar geleden zou Sir Bartle Frère met het Volkscomité, waarvan Paul Kruger voorzitter was, een samenkomst hebben te Kleinfontein.

Het volk was tot deze vergadering niet uitgenoodigd, maar het verscheen toch, in een getal van ruim vier duizend goed gewapende Boeren.

Deze gedachte bezielde hen: „Nu moeten we vechten; nu is het tijd. Sir Bartle Frère moet onze onafhankelijkheid beteekenen, en het naar Engeland seinen. Anders nemen wij hem gevangen, hijschen de Vierkleur en verklaren aan Engeland den oorlog.”

Nog op denzelfden dag, 's namiddags, werd de groote tent opgeslagen, en het Comité nam zitting. Buiten de tent verdrong zich het volk; het kon alles hooren.

Kruger opende de vergadering, en vroeg het gevoelen der Comitéleden.

Met bijna eenparige stem verklaarden zij: „Nu moeten we met de Engelschen afrekenen! Nu of nooit! De Zoeloe's¹⁾ hebben de Roodbaatjes²⁾ pas zooveel klop gegeven, dat wij, met hen vereenigd, de Engelschen gemakkelijk in zee kunnen jagen, Natal nemen en onze onafhankelijkheid verzekeren!”

Maar Paul Kruger zette zich schrap en schudde den schranderen kop.

„Nog blijf ik bij lijdelijk verzet,” zeide hij. „Wij kunnen niet met de barbaarsche Zoeloe-Kaffers optrekken tegen de Engelschen, want het is onzer onwaardig, en het bloed van onze broeders, door de Zoeloe's vergoten, is nog niet gewroken.”

Maar het hielp niet.

¹⁾ De Zoeloe's waren destijds in oorlog met de Engelschen. In dien oorlog sneuvelde de zoon van Napoleon III, ex-keizer van Frankrijk. De oorlog eindigde met de onderwerping der Zoeloe's,

²⁾ De Engelsche soldaten, die een roode uniform droegen.

„Nu is het tijd om te vechten,” antwoordde de groote meerderheid.

„Wij zullen de sympathie verliezen der beschaafde wereld,” riep Kruger.

„En onze vrijheid terugkrijgen,” antwoordden zijn tegenstanders.

„Engeland heeft een groote troepenmacht onderweg, om de Zoeloe's ten onder te brengen,” zeide Kruger: „en zijn ze met de Zoeloe's klaar, dan zullen ze onze kleine macht verpletteren.”

Maar met al zijn welsprekendheid vorderde hij geen duim. Met de taalheid van een Fries hielden ze vast aan hun idee: „Vechten, dadelijk vechten!”

Kruger verdaagde de vergadering tot den volgenden morgen.

Het werd avond; een donkere avond. Een fijne motregen viel neer. Niemand was meer buiten; ze waren allen in hun tenten.

Peinzend wandelde een man, in zijn regenjas gedoken, tusschen de tenten door.

Nu en dan stond hij stil, luisterend naar de gesprekken, die binnen de tenten werden gehouden.

Er werden harde woorden gesproken.

„Als Kruger ons wil verhinderen, tegen de Engelschen te vechten,” zeiden sommigen: „dan zetten wij hem af, en kiezen Joubert tot onzen voortman.”

„Kruger zal nooit toestaan, dat wij tegen de Engelschen gaan vechten,” zeiden anderen; „daarom moet hij worden afgezet.”

„Och, weet ge dan niet,” meende een andere stem: „waarom hij niet tegen de Engelschen wil vechten? Toen hij den eersten keer met Jorissen naar Engeland is geweest, om onze onafhankelijkheid terug te vragen, heeft hij geld aangenomen van den Engelschen minister. Hij is door den Engelschman — omgekocht. Hij is een — verrader.”

Zoodanig waren de gesprekken.

En de peinzende man dook dieper in zijn regenjas en keerde terug naar zijn tent.

Het was Paul Kruger.

Geen slaap ging dezen nacht over zijn oogen, maar hij kwam tot een vast besluit.

Den volgenden morgen begaf hij zich naar de groote tent en riep het Volkscomité bijéén.

Hij opende de vergadering met deze woorden: „Mannen Broeders! Gisteren heb ik u mijne inzichten medegedeeld, en gij ver-

schilt van mij. Nu heb ik mijn besluit genomen. Op een pad, waarop ik geen licht zie, kan ik niet vóór loopen. Ik wil nog bij lijdelijk verzet volharden, en gijlieden wilt dadelijk uw land terug hebben of tegen de Engelschen vechten. Gaat dan voort op het pad, waarop gij licht ziet, en kiest voor mij mijnheer Joubert of een anderen voorman! En waar gijlieden heen gaat, daar zal ik ook heengaan, en waar gijlieden valt, daar zal ik ook vallen. Maar vóór loopen kan ik niet op een pad, waarop ik geen licht zie."

Zóó sprak Paul Kruger.

Er volgde een doodsche stilte.

Niemand sprak een woord.

Maar te diep wortelde Paul Kruger in het hart van zijn volk, dan dat het hem kon loslaten.

„Neen, President," riepen ze eindelijk, en schudden zijn hand: „neen, zóó is het niet bedoeld. Loop maar weer vóór op het pad, waarop gij licht ziet, en wij zullen u volgen!"

En Paul Kruger liep weer vóór, en bewaarde zijn volk voor een stap, die heillooze gevolgen zou hebben gehad.

Bestudeer toch eens het gelaat van dien man daar vóór u; op die verhevenheid; sprekende tot het volk!

Ontembare geestkracht, grenzenlooze onverschrokkenheid, bewonderenswaardige zelfbeheersching, onwrikbare volharding en zeldzame scherpzinnigheid, ze spreken uit dit stevig, breed, schijnbaar hard gelaat. Dat is Paul Kruger.

Onbuigzaam, dat is hij, waar het de vrijheid geldt van zijn volk; onbuigzaam als weleer Crofnwell, de koning der Britsche rondkoppen. Doch daarbij scherpzinnig en schrander als weinig anderen.

Ze lijmen hem niet, dezen zoon der wildernis. Hij kent de grepen en knepen der staatsmanskunst, en met vossenlistigheid weet hij het looze, verraderlijke net te ontkomen.

Tegenover de meest geslepen staatslui van Europa heeft hij gezeten, de eenvoudige man, die slechts met moeite kan schrijven, en hij keek hen in de kaarten. Doch zijn effen gelaat verried het niet; slechts een fijn, schier onmerkbaar lachje speelde dan om zijn lippen.

Thans is dat fijn, ironisch lachje echter niet zichtbaar; een wolke van ontroering gaat over zijn gelaat.

Hij behoort tot die helden, door God verkoren tot voormannen

des volks. Deze mannen beseffen echter de volle zwaarte der verantwoordelijkheid, die op hun schouders wordt gelegd, en Paul Kruger voelt ze ook.

Van daar die wolke van ontroering over zijn mannelijk gelaat.

Hij zal dat kleine, zwakke, aemechtige Boerenfolk uitleiden uit de kluisters der Engelsche gevangenschap, en het brengen als eene andere Mozes in het Kanāan der vrijheid. En dit moedige hart, dat nooit heeft gebeefd, deinst terug bij het gezicht der rookende bloedplassen, waar de tocht doorheen zal gaan.

Doch hij sterkt zich in zijn God.

Daar ligt het geheim van zijn kracht.

Scheur dat Godsvertrouwen uit zijn ziel, en ge-snijdt de lokken af van dezen Afrikaanschen Simson!

Diep buigt hij voor zijn God in het stof, en daarom zal hij den vrijen nek voor Engeland niet buigen — nooit en nimmer!

De kommandant-generaal Piet Joubert, die straks de Boeren zal aanvoeren in den heldenstrijd voor vrijheid en recht, heeft gezegd: „Engeland is machtig, maar God is almachtig” — Paul Kruger zegt er Amen op.

En hoor nu het sobere, maar van mannelijke kracht doortintelde woord, waarmede hij te Paardekraal den buitengewonen Volksraad ¹⁾ opent, en — den oorlog inluidt:

„Edel Achtbare Voorzitter en Leden van den Volksraad!

„Ik sta hier voor uw aangezicht, geroepen door het Volk. In die stem van het Volk heb ik gehoord de stem van God, den Koning der Volken, en ik gehoorzaam. Ik heb niet gedacht aan mijn eigen bekwaamheid, maar ik doe, wat mijn hand vindt om te doen. . . .

„Hier sta ik: ik kan niet anders; God helpe mij!

„Het is niet noodig, een lange toespraak te houden. Uwe werkzaamheden zijn noodig, om de Regeering spoedig in staat te stellen, het land volgens de Grondwet te besturen, en daartoe uit te voeren den wensch van het Volk, zooals die in de besluiten van 15 December 1879 zijn uitgesproken.

„Ik heb in zoover gedaan, wat de wet van mij verwacht, maar nu is het oogenblik gekomen voor den Edel Achtbaren Volksraad, om verdere voorziening te maken voor het Bestuur des

¹⁾ Maandag 13 December 1880.

lands. Ik heb de eer u voor te stellen, dit Bestuur voorloopig op te dragen aan een Driemanschap.

„Ik wil u herinneren, dat de zaak van het land, hoewel zeer ernstig, toch volkomen wettig is. Het Volk heeft nooit den weg der wet verlaten, heeft na de annexatie geprotesteerd, zich lijdelijk verzet, en zou misschien nog andere vreedzame middelen hebben verkozen, ware het niet, dat de Engelsche autoriteit in Pretoria dit onmogelijk had gemaakt.

„Het recht der volken is aan onze zijde, en hoe zwak wij zijn, onze God is een rechtvaardig God!

„Mijne Heeren! De Heere zegene uwe werkzaamheden en bescherme ons Vaderland!”

Zóó sprak Paul Kruger.

Klonk het niet als een gebed?

Het antwoord van den Volksraad bij monde van zijn voorzitter Bodenstein was van deze aanspraak de heldere, vastberaden weerklank.

Het luidde als volgt:

„Hoog Edele Heer en Heeren!

Wij hebben de aanspraak van Z. H. Ed. den Vice-President met een warm gevoel van dankbaarheid vernomen, omdat Z. H. Ed. den moed heeft gehad, in dit moeilijk oogenblik, in naam van het Volk, de wet in handen te nemen. Nooit zal het Volk der Zuid-Afrikaansche Republiek vergeten, dat Gij — toen de nood op het hoogste was gestegen — onder het gevaar eener vijandelijke macht, hebt gezegd: „Hier sta ik, ik kan niet anders, God helpe mij!”

Evenmin zal het Volk het werk van het Comité vergeten, dat gedurende de laatste vier jaren onzer onderdrukking werkzaam en waakzaam was voor de belangen van ons Volk. En wij zijn hier met u en met ons Volk bereid, om ons leven — tot den laatsten man — te offeren voor de onafhankelijkheid van ons dierbaar Vaderland....”

Zoo sprak de Voorzitter.

En de schildleeuw van het kleine maar dappere Boerenvolk zou zijn ijzeren kluisters breken....

IX. EEN STRIJDBAAR GESLACHT.

Op zijn vluggen moorkop gezeten, jaagt een eenzaam ruiter over de onafzienbare golvende grasvelden der Transvaal. Gister is hij met zijn kameraden van Paardekraal vertrokken, en den gepasseerden nacht heeft hij met hen bij een kennis geslapen. Het ongeduld pakte hem echter, en toen de anderen nog sliepen, heeft hij, Jan Kloppers, zijn klepper gezadeld.

Hij liet een boodschap achter, dat hij niet langer kon wachten, en vóór het schemeren van den dageraad zette hij den tocht alleen voort.

De morgenwind streelt zijn wangen, en vroolijk hinnikt de moorkop. De ruiter heeft hem den teugel los over den nek geworpen, en regeert hem door een druk van zijn knieën.

Over zijn schouder hangt de keurige tweelooper, en over de borst de bandelier met de scherpe patronen.

„Toe, Moorkop,” zegt hij in zijn alleenspraak: „toe, vooruit.... Jij moogt mee in den oorlog, hoor — met jouw baas! Dat spreekt van zelf.... Wat zullen wij op die Roodbaatjes schieten.... Vader gaat ook mee — natuurlijk! En wat zal kapitein Raaff op zijn blekken schotel slaan,..!”

Hij lacht van plezier. En de snelle moorkop rept zich, en suizend gaat het over de golvende vlakke.

„Herman Hoogerhuis gaat ook mee — wis en vast! Een flinke kerel, die Herman, maar 't schieten moet hij nog leeren. Enfin, dat leert men van zelf, als men op de Roodbaatjes mikt.... 't Is anders toch maar een naar ding, zoo op je evenmensch te schieten — 't is verschrikkelijk! Maar wat is er aan te doen?

„En Kees Botter gaat ook mee. Hij heeft het al gezegd. Nu, hij zou ook geen ware Afrikaner zijn, als hij niet meeinging. 't Spijt me, dat ik verleden week zoo'n standje met hem heb gehad, maar dat moet vergeten zijn. Hij is sedert dien tijd meer dan vriendelijk — 't is een beste kerel....

„Maar jij, kleine Arie, jij kunt niet mee, hoor! Daar is geen kwestie van. Gij zijt nog geen dertien jaar — kinderen kunnen we bij 't vechten niet gebruiken. 't Is werkelijk geen kinderspel — 't zal bloed kosten....

„'t Is toch een ernstig ding, zoo'n oorlog! Daar komt zoo'n bom voor je voeten neerploffen en slaat je in gruzelementen.... Dan ben je zoo maar in de groote, vreeselijke eeuwigheid, Jan....

„Vader is niet bang om te sterven, maar ik wel, dat is waar. Doch voor de Engelschen ben ik niet bang; dat is ook waar. Wij strijden voor een rechtvaardige zaak, en we winnen 't zeker. Onze dappere Paul Kruger zeide: „Slechts over onze lijken krijgen zij onze vlag,” maar zoo'n vaart zal 't niet loopen. We gaan achter de klippen liggen, en zullen ze schieten als boschduiven. . . .

„'t Is miserabel, dat we geen kanonnen hebben, maar daar is nu heelemaal niks aan te doen, en we zullen 't ook zonder kanonnen klaar spelen, hé, Moorkop?”

Hij sloeg den klepper op den blinkenden hals en zich vaster in het zadel zettend greep hij den teugel. Hij scheen den blanken loop der Engelsche kanonnen reeds te zien, wijd in de verte.

„Vooruit, Moorkop,” riep hij: „vooruit! Wij zullen ze schieten als boschduiven, hoera!”

Dirk Kloppers zat met eenige vrienden juist aan de koffietafel, toen Jan, van het hoofd tot de voeten met een zware laag stof bedekt, naar binnen stooft.

De Boeren sprongen bij zijn verschijning overeind, en met strakke gezichten staarden zij op den pas gekomene.

„Welke tijding brengt ge?” vroeg Dirk Kloppers: „oorlog of onderwerping?”

„Oorlog en vrijheid!” riep de jonge man met gloeiende wangen. „De Republiek is door het volk in haar rechten hersteld, en van het gouvernementskantoor te Heidelberg wappert vandaag onze Vierkleur.”

„God zij geloofd,” riepen de Boeren, maar de grijze Voortrekker vroeg: „Was er eensgezindheid onder ons volk?”

„Die vijfduizend Boeren te Paardekraal voelden zich als één volk van broeders. Nooit, nóóit heeft er grootere eendracht geheerscht.”

Toen riep ook de grijze Voortrekker, maar krachtiger nog dan de anderen: „God zij geloofd — Hij heeft onze gebeden verhoord!”

„Laat er nu komen wat er wil — wij zijn sterk door onze eendracht,” liet hij er op volgen.

Er heerschte een oogenblik zwijgen. Ieder was met zijn eigen gedachten vervuld.

Jan ontdeed zich van geweer en bandelier, trok het wambuis uit en zette zich aan tafel.

Zijn zorgende moeder kwam reeds aandragen met brood en vleesch en schonk hem een dampende kop koffie in.

Peinzend staarde de vader door de kleine ruiten naar buiten; naar de schemerende heuvelen in de verte.

„Vandaag wordt onze vlag geheschen te Heidelberg,” zeide hij meer tot zichzelf dan tot de anderen, „vandaag, den 16den December, dat is de Dingaansdag; de dag, waarop ik twee-enveertig jaar geleden bij de Bloedrivier medestreed tegen het Kaffergeweld. 't Is dezelfde datum; 't is een beschikking des Heeren. Toen ¹⁾ werd ons volksbestaan gered tegenover de Zoeloe's, en heden wordt ze gehandhaafd tegenover Engeland.”

Hij liep op en neer, met snellen, veerkrachtigen tred; hij scheen vijf en twintig jaar jonger. Zijn blauwe oogen begonnen te schitteren, en bleven hangen aan den blanken loop van zijn Henri-Martini-geweer, daar tegen den muur.

Zijn vrouw raadde zijn gedachten.

„Wanneer trek je in den oorlog?”

„Overmorgen,” antwoordde hij — „is je dat te vroeg, Anneke?”

„Neen,” was haar kalm antwoord; „ik dacht het wel.”

„Het kan een bloedige oorlog worden,” zeide hij nadenkend.

„Dat weet ik,” antwoordde zij.

„En als wij Boeren sneuvelen in den strijd, Anneke?”

„Dan” — zeide zij, „dan — zeg Dirk, hoe heette de Haarlemse ook nog, die de vrouwen aanvoerde in den strijd tegen de Spanjoolen?”

„Kenau Simon Hasselaar.”

„Goed,” zeide zij: „dan volgen wij vrouwen het voetspoor van Kenau Simon Hasselaar. Sterven moeten wij toch — dan is het beter in den strijd voor vrijheid en recht op het ruime veld, onder het moordende lood van den vijand, dan als slaven op onze slaapstede.”

Zij zeide dit op kalmen, bedaarden toon, en het oog van den grijzen Voortrekker rustte met welbehagen op zijn vrouw.

„Zoolang onze vrouwen door zulke gedachten zijn bezielde,” zeide hij: „is onze Republiek onoverwinnelijk.”

„En jullie trekt natuurlijk ook met het kommando op?” ging hij voort, zich tot de andere aanwezigen wendend.

„Ja,” riepen ze: „hoe eerder hoe liever!”

¹⁾ 16 December 1838.

Slechts één man stemde met dat geroep niet in, en schudde treurig het hoofd.

„Ik kan niet meegaan,” zeide hij, en hij hief zijn beide tot stompen verschrompelde handen omhoog.

„Ik weet het,” antwoordde Kloppers. „Sinds ge door die noodlottige buskruitontploffing zijt getroffen, kunt ge geen wapens meer hanteeren. Maar je zonen kunnen je plaats innemen, neef Piet.”

„Dat zullen ze!” antwoordde de verminkte. „Alle zeven! En zij zullen hun man staan; daar sta ik borg voor!”

„Dat weten we,” riepen de Boeren.

Eenige uren later kwamen de leeuwenjager, Herman Hoogerhuis en Kees Botter aan.

„Nu zullen we de Roodbaatjes raken, Oom,” zeide Kees Botter.

„Ja, jongen, met Gods hulp hopen we dat te doen,” antwoordde de aangesprokene.

„En ik ga ook mee, Kloppers,” riep Herman Hoogerhuis op moedigen toon.

„Kom,” zei de Voortrekker vroolijk, den Hollander hartelijk de hand schuddend: „dat doet me goed. Dat is het oud-Hollandsche bloed, dat zich niet kan verloochenen. Wij zijn loten uit één stam, Herman.”

Nu trad de jonge Arie in den kring.

Hij kwam zoo pas van het veld, van de kudde, en zijn zuster, de blinde Lena, had hem het groote nieuws reeds medege-deeld.

Maar het nieuws had hem opgewonden, en zich tot den ouden Kloppers wendend, zeide hij met smeekende stem: „Mag ik ook mee, grootvader?”

„Waarheen, jongen?” vroeg deze.

„Wel, in den oorlog, grootvader.”

„Neen, mijn jongen,” zeide Kloppers, en hij schudde zijn grijze lokken; „gij blijft bij je grootmoeder en zuster.”

„Waarom?”

„Omdat ge nog een kind zijt,” hernam Kloppers op ernstigen toon.

„Ik ben geen kind meer,” zeide de jongen met een gekwetst gevoel van eigenwaarde.

„Jawel Arie, gij zijt nog een kind,” hernam de oude Kloppers. op beslist maar vriendelijken toon.

„Ik ben ruim dertien jaar; dat vergeet ge, grootvader.”

De jonge Arie zeide dit vol ijver, in groote opwinding, maar zijn grootvader was niet van zijn stuk te brengen.

„Later,” zeide hij: „later! Dan moogt ge mee!”

En hij lachte, terwijl hij dit zeide.

Maar zijn kleinzoon lachte niet.

„Neen, niet later,” zeide de jongen hartstochtelijk: „niet later! Laat me nu meegaan!”

En hoe onvermurwbaar het hart van den ouden Kloppers scheen, te dringender werd de jongen in zijn vragen.

Hij bad, hij smeekte — hij wierp zich aan de voeten van den grijzen Voortrekker.

„Sta op!” zei de Voortrekker, zelf geschokt.

„Neen,” zeide hij: „ik sta niet op, tenzij ik mee mag in den oorlog.”

Al de hartstochtelijkheid, die diep verscholen ligt in het hart van den Afrikaanschen Boer, kwam bij dit Transvaalsche kind tot een plotselinge, heftige uitbarsting.

„Sta op,” zei de Voortrekker nog eens: „dat kan ik niet aanzien. Ge zegt, dat ge geen kind meer zijt? Wel aan, ik zal je op de proef stellen. Het paard, waarmee ge in den oorlog zult trekken, en het geweer, waarmee ge in den oorlog zult schieten, moet ge eerst op den Engelschman veroveren — dan moogt ge mee in den oorlog!”

„Goed,” zei de jongen, overeind ryzend en de heete tranen uit de oogen wisschend: „de voorwaarde is niet al te zwaar.”

X. DE VERRADER GETEEKEND.

„Oom Jan, waar is Kees gebleven, Kees Botter?” vroeg de blinde Lena.

„Kees? Waarom vraag je dat?”

„Ik' hoor zijn stem niet, oom Jan.”

„Wel, hij is zoo even de deur uitgegaan.”

„In welke richting?” vroeg Lena.

„In welke richting? Jij wordt een nieuwsgierig nest, Leentje,” schertste Jan Kloppers; „daar heb jij niks mee te maken.”

„Toe, zeg het mij!” zeide ze dringend.

„Ik weet het niet, nichtje, maar maak je maar niet ongerust! Kees zal niet zoo gauw verongelukken.”

„'t Is te hopen,” zeide ze op een eigen toon, maar nog dringender dan zoeven smeekte zij: „Ga even kijkt!”

„Is de zaak van zoo'n gewicht?” vroeg hij verwonderd.

„Dat weet ik niet,” zeide ze, „maar laat Kees in geen geval iets merken.”

Jan ging nu naar buiten, en terugkomend zeide hij: „Kees wandelt naar het bosch. Wat hij in dat bosch heeft te maken, begrijp ik niet.”

„En ik evenmin,” antwoordde het blinde kind.

Doch meer zeide ze niet.

Kees Botter was intusschen spoedig terug.

„Wat had je daar toch in dat bosch te maken?” vroeg Jan.

„Wie?” zeide Kees.

„Wel jij!”

„O, ik heb daar op wild geloerd,” zeide Kees.

„En ge gingt zonder geweer?”

„Wie zegt dat?” vroeg Kees.

„Wel ik —,” zeide Jan; „ik heb je nagekeken.”

„'t Is waar ook,” antwoordde Kees; „ik had in de haast het geweer vergeten.”

„Zóó!” zeide Jan, maar Lena, die dit gesprek woord voor woord had gehoord, dacht er het hare van.

„Twee maal,” zeide ze tot zichzelf: „heeft hij vandaag de bij ons op bezoek zijnde bureu er aan herinnerd, dat het reeds laat was; driemaal heeft hij aan Grootvader gevraagd, wanneer en hoe laat hij naar het oorlogsterrein denkt te vertrekken; viermaal heeft hij naar den koers gevraagd, dien Grootvader denkt in te slaan. En wat heeft hij in 't bosch te maken? Het ligt in de richting van het Engelsche kamp — misschien heeft hij op een afgesproken plaats een brief neergelegd — ik denk er het mijne van.”

* * *

In drukke beslommingen was de dag ten einde gespoed. Het was reeds laat, toen men zich ter ruste zou begeven, doch Kees Botter zou nog een luchtje scheppen. Hij vond het zoo benauwd in huis.

Toen hij buiten de deur was, naderde Lena in heftige gemoedsbeweging Jan Kloppers, haar oom.

„Ik ga nog even naar 't bosch,” fluisterde ze. „Blijf ik te lang weg, dan kunt ge mij in die richting zoeken.”

De jonge Boer keek haar aan met verbaasden blik; al te raadselachtig klonken haar woorden.

„Ik begrijp je niet,” zeide hij, en hij keek haar in haar vriendelijk maar thans verstrakt gelaat.

„Ik kan het u thans niet uitleggen, oom.”

„En ik wil het weten,” zeide hij.

Besluiteloos stond zij vóór hem.

„Laat me door!” zeide ze, dringender nog dan zoeven. „Er hangt zooveel, er hangt misschien alles van af.”

Hare stem beefde van innerlijken angst, doch met klimmende verbazing nam Jan Kloppers haar op.

„Hoe meer er van afhangt, hoe minder ik zin heb, je alleen te laten gaan. Als jou een ongeluk overkwam, zou ik het mij nooit vergeven, dat ik je in den laten avond alleen, onvergezeld had laten gaan.”

Radeloos wrong het blinde meisje haar handen.

„Zeg het mij,” sprak hij op gebiedenden toon: „waarom je gaat. Ik zal 't niet verklappen.”

Er was geen andere uitweg; zij moest het zeggen.

„Nu dan,” zeide ze: „ik zal u mijn geheimen toevertrouwen.”

En in korte, haastige, afgebroken woorden, met horten en stooten deelde zij haar gedachten en vermoedens mee.

Maar reeds voordat zij was uitgesproken, helderde het gelaat van den jongen Boer op.

Hij schaterlachte.

„Als 't anders niet is,” meende hij: „dan zal 't wel losloopen. Kees Botter een verrader — hoe kom je er aan! Maar ga maar — nu ben ik gerust. Ten minste als je het pad kunt vinden.”

„Ik heb het al zoo dikwijls geloopen.”

„Ja,” zeide hij, „dat is waar.”

„En als ik te lang weg blijf zal u me dan zoeken?”

„Natuurlijk zal ik dat doen, Leentje, maar 't zal niet noodig zijn.”

Het was volle maan; Lena wist het. En om zich niet te verdraden, sloop zij meer dan zij ging het voetpad uit.

Soms tastte zij naar het gras, ter weerszijden van het pad, om op het rechte spoor te blijven.

Nu ving haar scherp gehoor het geluid op van een zich verwijderenden voetstap — dat moest Kees Botter zijn.

Hij was het ook.

Drie keeren hield het geluid van den voetstap op. Telken male

bleef Botter behoedzaam, luisterend staan, maar geen onraad bespeurend, ging hij weer voort.

Eindelijk was het bosch bereikt.

Lena hoorde het aan het ruischen van het loover, en zij voelde het aan de verdorde bladeren op den grond.

Daar knakte het in hare onmiddellijke nabijheid tusschen het struikgewas.

Argwanend keerde Botter zich om, en hij begaf zich in de richting der blinde. Zij kon het duidelijk hooren aan het naderen van zijn stap.

Zij drukte zich tegen de struiken aan, en legde de hand op de borst; bevreesd, dat het bonzen van haar hart haar zou ver- raden.

Rakelings ging de jonge Afrikaner langs haar heen.

Maar hij zag haar niet, want het licht der maan werd juist onderschept door een donkere nachtwolk, en de duisternis werd nog verzaard door het gebladerte, dat zich welfde boven het voetpad.

„Een springbok moet hier voorbij gekomen zijn,” zeide hij, zich geruststellend.

Dat was inderdaad het geval. Een springbok had zich door het struikgewas een uitweg gebaad.

Met versnelde passen spoedde Botter nu voort, en spoedig was het open terrein bereikt, waar de beide wel-bekende Engelsche militairen hem met groot ongeduld zaten op te wachten.

„'t Is ellendig, dat jij altijd zoolang talmt,” zei de officier op gemelijken toon; „men zou hier van verveling dood gaan.”

Maar Kees Botter scheen deze opmerking niet eens te hooren.

„Ik heb hoogst belangrijke berichten, majoor!” zeide hij op vroolijken toon.

„Dat de Boeren vandaag hun vaatdoek te Heidelberg zullen hijschen?” antwoordde de officier; „dat wist ik van morgen reeds....”

„Ik moet zeggen, dat u vlug van nieuws wordt bediend, majoor!”

„Vlugger dan door jou — dat is zeker.”

„U behoeft niet dadelijk grof te worden,” hernam de prikkelbare Nataller. „Kent u het veldtochtsplan der Boeren?”

De officier schudde het hoofd.

„Dan zal ik het u vertellen,” zeide Botter.

„Ik ben vandaag van de groote volksvergadering te Paarde-

kraal terug gekomen met den zoon van mijn ouden baas, en ik weet het precies. De hoofdmacht der Boeren zal de passen van het Drakensgebergte bezetten, om aan generaal Colley, die uit Natal komt oprukken, den doortocht te beletten."

„Zij zullen 't niet lang volhouden," zei de officier.

„En de rest der Boeren zal de Engelsche garnizoenen in de Transvaal gaan insluiten."

„Dus ons kamp ook?" vroeg de officier.

„Natuurlijk — wat anders, majoor?"

„Sapperloot, dat wordt mooi," riep de officier, en hij sloeg zich op de knie; „dat wordt mooi, sergeant. Met zevenklappers jaag ik de Boeren de Breede Veertien op — wat zullen ze hollen!"

„U stelt het zich al te gemakkelijk voor," meende Kees Botter, „de Boeren loopen niet zoo hard, als u denkt."

„Goed, wij zullen zien; en verder?"

„Ik trek met het Boeren-kommando mee naar de passen van het Drakensgebergte, als u 't goed keurt."

„Ik vind het goed," hernam de officier: „want daar zal de beslissing moeten vallen."

„Die natuurlijk niet twijfelachtig is," liet hij er op volgen.

„En ik houd," ging de Nataller voort: „de Engelsche autoriteiten op de hoogte van de bewegingen en de plannen der Boeren — maar hoor ik daar niet een verdacht geritsel?"

„'t Was maar een vluchtende haas," zei de oude sergeant.

„Ik vind uw voorstel uitstekend," meende de officier op tevreden toon.

„En heeft u lust, dan kan u overmorgen vroeg nog een dertig of veertigtal Boeren inrekenen, majoor!"

„Werkelijk, kerel?"

„Werkelijk, majoor. Zij komen mijn ouden baas afhalen, en trekken met hem naar het oorlogsterrein."

„Dat wordt prachtig," riep de majoor. „Dat geeft eenige afwisseling in dit vervelende nest, dat Transvaal heet. Want ik ben liever aan den Nijl of aan den Indus — en gij, sergeant?"

„Ik ook," antwoordde de sergeant, en hij draaide aan zijn grijze snor.

„En hoe moeten we 't aanleggen, Botter, om die dertig of veertig dappere Boeren te knippen?"

„Dat zal ik u zeggen", antwoordde Botter.

Hij beschreef zeer nauwkeurig den weg, dien de Boeren zouden nemen.

„U legt zich dan met een paar honderd man in hinderlaag, en de overrompeling is volkomen.”

Maar de officier riep met de grootste minachting: „Met twee honderd man — ben je nu stapelgek, vent? Honderd man zijn meer dan genoeg.”

„Majoor, neem er twee honderd!” herhaalde Botter op nadrukkelijken toon.

„Dat zeg ik ook,” zei de sergeant, die heimelijk vreesde, van de partij te moeten zijn; „dat zeg ik ook; de veelheid schaadt niet.”

„Ik zal er honderdvijftig nemen,” antwoordde de officier; „maar ook geen één meer.”

„De Boeren zijn tegenwoordig met een wilden, oproerigen geest beziel,” meende Botter.

„Ik zal er de mouterij wel uitranselen,” meende de officier; „hier, met deze karwats — wil je rooken, Botter?”

„Als 't u blijft, majoor!”

De officier, die zelf ook opstak, reikte den Nataller een cigaret aan.

„U zult wel zoo vriendelijk willen zijn,” zeide deze: „er voor te zorgen, dat ik overmorgen bij de overrompeling niet bij ongeluk word doodgeschoten.”

„Nou, dat zou erg jammer zijn,” lachte de officier: — „hier heb je vuur!”

„Dat zou 't ook,” meende Botter: „ten minste voor de Engelsche belangen. Maar 't is net, alsof ik in de struiken iets verdachts hoorde; ik vertrouw het toch niet.”

„Och kom!” zei de officier.

„Ik zeg u — ik vertrouw het niet,” herhaalde de wantrouwige Nataller.

Hij nam een stuk papier uit zijn zak, vouwde het op en stak het aan met een lucifer.

Met deze flambouw gewapend, speurde hij den omtrek af, en daar — in de verte —

„Daar ligt een boomstam of een mensch,” zeide hij! „dat wil ik weten.”

Lena begreep, dat ze was ontdekt. En al had ze thans de helderste oogen van de wereld gehad, die hadden haar niet meer kunnen redden.

Botter's scherpe blik had haar onmiddellijk herkend.

„Sta op,” riep hij met harde, ruwe stem: „wat doe je hier?”

Van den eersten schrik bekomen en geen uitweg ziende, stond zij nu vastberaden op.

„Wat doe jij hier?” herhaalde Botter.

„Daar heb jij niets mee te maken,” antwoordde zij op kordaten toon.

„Speel jij den spion?” vroeg hij.

„Speel jij soms den spion?” was haar antwoord.

„Heb jij gehoord, wat we hebben besproken?” vroeg hij.

„En als ik 't heb gehoord, wat zou dat dan?” was haar weder-vraag.

„Als je 't hebt gehoord — kom mee!” zeide hij, en hij sleurde haar met brutaal geweld naar de open plek, waar de beide Engelschen waren.

„Jij hebt het gehoord — je hebt alles gehoord; spreek het eens tegen!” riep hij op groven toon.

„Maar je zult stipte geheimhouding zweren; je zult. Versta je me? Ik zal je dwingen,” riep hij met een vloek.

Hij haalde een geladen revolver van onder het vest te voorschijn; Lena hoorde het knakken van den haan.

Al het bloed was uit haar gezicht geweken, maar zij klemde de tanden op elkaar en zeide geen woord.

„Zul je den mond opendoen, verklikster?” zei de Nataller, terwijl hij haar zoo gevoelig in den arm kneep, dat zij een zachten kreet van pijn niet kon onderdrukken.

Doch nu kwam de officier tusschenbeide; deze marteling stuitte hem tegen de borst.

„Kom eens hier, meisje,” zeide hij: „wie heeft je gestuurd?”

„Niemand heeft mij gestuurd.”

„Heb je ons gesprek afgeluisterd?”

„Daar antwoord ik niet op.”

„Zoo,” zeide hij blijkbaar geprikkeld, en op scherperen toon: „weet je ook, tot wien je spreekt?”

„Neen,” zeide ze bedaard: „dat weet ik niet.”

„Kijk mij dan eens goed aan!” ging hij voort, terwijl hij den mantel terugsloeg, en de blinkende knopen der roode uniform zichtbaar werden.

„Ik kan u niet zien, mijnheer,” was haar antwoord.

„Me dunkt, de maan schijnt toch helder genoeg.”

„Ik ben blind, mijnheer.”

„Zóó,” zei de majoor op langzamen, verbaasden toon, „zóó — dat is iets anders.”

Maar Kees Botter, zich weer in het gesprek mengend, riep op wilden, hartstochtelijken toon: „Zul je zweren? Ik schiet je dood, als je niet zweert. Hier, voel deze revolver eens!”

De officier fronste onwillig het voorhoofd.

„Waarom dat gemartel?” vroeg hij. „Wij nemen haar eenvoudig mee naar ons kamp; dan kan ze geen kwaad stichten.”

„Jij zal zweren,” brieschte de Nataller.

Hij duwde den loop van de revolver hard tegen het voorhoofd van het blinde kind.

„Wil je zweren?” bulderde hij.

„Wat moet zij zweren?” riep een forsche, vreemde stem.

Verrast keken de mannen op; het was de stem van Jan Kloppers.

Het lang uitblijven der blinde Lena had hem toch ongerust gemaakt. Hij had het geweer over den schouder geworpen, en was met den jongen Arie op pad getrokken.

Thans verschenen beiden op het open terrein.

„Wat moet zij zweren?” vroeg Jan nog eens, en de Engelsche militairen met een wantrouwend blik opnemend, wendde hij zich tot Lena.

„Ik moet zweren,” zeide zij: „dat ik Kees Botter niet zal verraden, ofschoon hij zelf zijn eigen volk verraadt.”

„Spreek duidelijker!” riep Kloppers, onder den indruk dezer vreeselijke betichting met gedempte stem; „ik begrijp je niet.”

„Ik klaag hem, Kees Botter,” zeide Lena: „voor God en menschen aan, dat hij een spion is der Engelsche regeering. Zoo pas heeft hij al de geheimen, die hij van ons veldtochtsplan wist, aan deze Engelschen verklapt.”

„Zóó,” zeide Jan Kloppers: „zóó!”

Hij was ontzet door deze verschrikkelijke tijding. Maar dat ze waar was, bevestigden de twee roode uniformen, daar vóór hem, en plotseling brak zijn toorn los.

„Zóó, zeide hij tot Botter: „ben jij zoo diep gezonken? Ben jij een verrader geworden? Het genadebrood heb je gegeten bij mijn vader, en is dat de dank?”

Zijn stem was schor van hartstocht; hij was zich zelve niet.

Met één vuistslag sloeg hij den verrader tegen den grond, en rukte hem de geladen revolver uit de hand.

En Arie het wapen aanreikend, zeide hij: „Houd dien verrader in toom en jaag hem bij de geringste beweging een kogel door het hoofd!”

„Waarmee kan ik de Engelsche heeren dienen?” ging hij voort, zich tot den officier wendend.

„Ik wil u even vragen,” zei de officier met gebiedende stem: „of gij op de laatste vergadering te Paardekraal zijt geweest?”

„Als het je plezier kan doen om dat te weten,” antwoordde de jonge Kloppers: „dan zal ik het je zeggen. Ik ben er geweest.”

„Dan hebt ge tegen het uitdrukkelijk bevel onzer geërbiedigde Koningin gehandeld, en moet ik je als rebel arresteren,” hernam de officier op strengen toon.

„Wanneer arresteren, mijnheer?”

„Op staanden voet.”

„Op staanden voet?” vroeg de Boer.

Er kwam een spottlach op zijn gelaat, en hij schudde zich als een jonge leeuw, die door de vrije wildernis trekt.

„Arie,” ging hij voort, op Kees Botter wijzend: „houd dat on-dier in de gaten!”

En zich tot den officier wendend, zeide hij: „Hier mijnheer, keten me nu!”

Hij rekte zich uit tot zijn volle lengte, en ging vlak vóór den officier staan.

Hij was zeker een halven voet langer dan de Engelschman.

„Sla me nu de Engelsche boeien om de handen!” sprak hij tartend.

„Sergeant,” beval de officier: „pak aan!”

De geroepene was niet erg op zijn gemak, maar hij kwam toch naderbij en haalde de handboeien uit den zak.

De Boer krulste de armen over de borst.

„Moet die ouwe stakkert mij de boeien aanleggen?” spotte hij. „Het manneke is al blij genoeg, dat hij op zijn beenen kan staan.”

„Hier!” riep de majoor op bevelenden toon, en meteen greep hij den Afrikaner in de borst. Maar deze sprong achteruit, en rukte het geweer van den schouder.

„Pas op!” riep hij met dreigende gebaren — maar nogmaals kwam er in het tooneel een onverwachte verandering.

Alsof hij uit den grond was opgekomen, zoo plotseling verscheen de oude Dirk Kloppers op het open terrein.

Het licht der maan bescheen zijn grijze lokken, en vorschend gingen zijn oogen over de merkwaardige groep.

„Wat beteekenen die vreemde uniformen hier, Jan?” vroeg hij.

„Dat beteekent,” zei de aangesprokene, op Kees Botter wij-

zend, die nog steeds door de revolver in Arie's hand werd in bedwang gehouden: „dat die ellendeling daar, dien gij steeds als uw eigen kind hebt behandeld, een verrader is geworden, en aan deze Engelsche militairen al de geheimen verklapt, die hij weet.”

„Wat hebt ge op die zware beschuldiging te antwoorden?” vroeg de oude Kloppers, zich tot Botter wendend.

Hij vroeg dit op langzamen, onnatuurlijk kalmen toon. Maar onder die kalmte kookte het, en onder die zware wenkbrauwen begon het onheilspellend te flikkeren.

Botter had die vraag verwacht, en nu het loochenen niet kon baten, werd hij onbeschoft. En op zijn brutaalsten toon antwoordde hij: „Nu ja, ik heb de geheimen verklapt; in het belang der Boeren zelf. Ze zijn verloren, als ze tegen de Engelschen moeten vechten, en hoe sneller de oorlog afloopt, hoe minder Boerenbloed er zal vergoten worden. Ik ben thans in een scheeve positie, maar later zult gij mij nog komen bedanken.”

„Dat denk ik ook,” zeide Jan met een schamperen lach.

Botter was intusschen overeind gerezen, en Arie keek zijn grootvader aan.

„Zal ik —”, zei de jongen; „zal ik?”

Maar de oude Kloppers schudde het hoofd. Hij drukte den loop van de revolver zwijgend naar beneden.

Er volgde een korte pauze, en de Engelsche majoor wachtte met klimmende verbazing de ontknooping.

Nóg bewaarde de oude Kloppers zijn kalmte, maar zijn zoon had er een voorgevoel van, dat er iets verschrikkelijks gebeuren zou.

„Hebt ge nog iets meer te zeggen, Kees Botter?” vroeg de oude Transvaler.

„Neen,” zei de aangesprokene zoo onverschillig mogelijk; „voorloopig niet.”

Maar toen hij den grijzen Voortrekker in de oogen keek, ging er toch een rilling door zijn leden. Hij verzamelde echter nog eens al zijn moed bij elkaar, en zeide, met een volkomen mislukte poging, om een grap te uiten: „Me dunkt. ik kan me nu wel verwijderen — 't is hier nog al tochtig in de avondlucht.”

„En waar wil je heen?” vroeg Kloppers.

„Naar jouw huis niet, ouwe,” zei de verrader op zijn brutalen toon van zoo even.

„Grootvader, wees voorzichtig!” smeekte het blinde meisje;

„hij is tot alles in staat. Zoo even dreigde hij, me dood te schieten”.

„En waarom wou hij je doodschieten, Lena?”

„Omdat hij bang was, dat ik zijn verraad zou openbaren.”

„Zoo,” zei de Voortrekker: „nu weet ik genoeg.”

„Maar die Engelsche officier wilde het niet hebben.”

„Goed,” zeide Kloppers: „daar zal ik nota van nemen.”

Nu wendde hij zich weer tot Botter.

„Hier!” riep hij op gedempten toon; „tegen den grond!”

„Blijf van mij af,” antwoordde de verrader ruw, maar in 't volgende oogenblik had de Voortrekker hem reeds gegrepen.

„Dat kan ik niet dulden,” riep thans de majoor, die tot nog toe liidelijk toeschouwer was geweest.

Hij wilde de worstelenden scheiden, maar Jan legde op het hoofd van den Engelschman aan en riep: „Raak mijn vader niet aan, of ik schiet je neer!”

Doch reeds had de Voortrekker den verrader met zijn reuzenkracht tegen den grond gesmakt.

Besluiteloos stond de majoor er naast, en in zijn nabijheid met den vinger aan den trekker van het geweer, stond de jonge Jan.

Botter echter tastte naar zijn mes en vond het. Doch den ouden Kloppers was deze beweging niet ontgaan; den arm van zijn tegenpartij grijpend, ontworstelde hij hem het wapen, en wierp het wijd het bosch in.

„Arie,” zeide hij: „haal mij een scherp doorntak!”

Arie haalde er één: zoo hard als staal. De grijze Voortrekker vatte hem stevig in zijn sterke vuist.

„Nu ga ik met je afrekenen,” zeide hij, terwijl hij den verrader de knie op de borst zette. Zijn stem was kalm, maar zij was vreeselijk in haar kalnte.

„Ik klaag je aan, Kees Botter, dat gij de gastvrijheid hebt geschonden, dat gij een blind meisje met den dood hebt bedreigd, en dat gij uw vaderland hebt verraden. Om uws vaders wil, die een oprechte Afrikaner was, zal ik u niet overleveren aan onze wettige Regeering, die u zeker tot den kogel zou veroordeelen, maar teekenen zal ik u, opdat vriend en vijand wete, wie Kees Botter is.

„Dit is voor den schender der gastvrijheid,” ging hij voort met bliksemend oog en vreeselijke stem, terwijl de roede met de harde, scherpe doorrien door de lucht suisde; „en dit is voor den beul van blinde kinderen, en dit voor den verrader van zijn volk!”

Drie keeren, kruiselings gingen de slagen over het gelaat van den verrader. Hij gilte van pijn, van schaamte en woede; het bloed gudste van zijn gelaat.

„En ga nu uit mijn oogen, ellendeling, en bid God, dat Hij uw zonden moge vergeven!” riep de Voortrekker.

Met één ruk had hij hem overeind, en slingerde hem wijd weg, zooals men een giftige adder wijd wegslingert....

„Wij hebben hier niets meer te doen,” meende de sergeant op schuchteren toon.

„Dat denk ik ook niet,” zei de oude Voortrekker. „Wist ik, dat de vijandelijkheden reeds waren begonnen, dan zou ik u beiden mede nemen als mijne gevangenen. Maar ik weet het niet; daarom kunt ge gaan.”

En hij maakte een waarlijk majestueuse beweging met zijn hand.

„Komt,” zeide hij, zich vervolgens tot zijn huisgenooten wendend; „wij gaan huistoe!”

En zich omkeerend, verdween hij met hen in de duisternis van het bosch.

Met een van woede verwrongen gelaat staarde Botter hem na, en met een vreeselijken vloek brulde hij: „Die Dirk Kloppers, die beul — sterven zal hij door mijne hand!”

Met de Engelschen ging hij naar hun kamp — waar zou hij anders heen?

De majoor en de sergeant hadden echter ieder hun eigen gedachten, en zwijgend sprongen zij op hun paarden, die op eenigen afstand waren vast gebonden.

„Als de andere Boeren van dat slag zijn,” zei de officier nadenkelijk, en hij wees met den vinger achteruit: „dan zijn we nog niet zoo gauw klaar met het zaakje.”

„Ze schijnen door den duivel bezeten,” antwoordde de sergeant, en hij draaide zenuwachtig aan zijn grijze knevels.

Ook Arie had zijn eigen gedachten.

„Wat een mooie gelegenheid was het geweest,” dacht hij bij zichzelf: „om een Engelsch paard en een Engelsch wapen machtig te worden, maar die kans is vandaag verkeken.”

Vol vreeze was het blinde meisje.

„Ach Grootvader,” zuchtte zij: „die Botter zal zich vreeselijk op u wreken.”

Maar hij schudde zijn grijze lokken en antwoordde: „De Heere,

die mij heeft bewaard voor den assegaai van den Kaffer, voor den kogel van den Engelschman en voor den klauw van het wild gedierte, is machtig genoeg, mij ook te bewaren voor den zwakken arm van dien knaap."

„Maar gij hebt je gedragen als een heldin," liet hij er op volgen, en hij legde zijn hand liefdevol op haar hoofd.

En met snelleren stap schreed hij, de blinde Lena aan de hand en Jan en Arie achter zich, naar de eenzame hoeve, waar zijn vrouw de komenden met pijnlijk ongeduld verbeidde.

XI. HET AFSCHIED.

't Is nog nacht, doch in het Oosten begint het te schemeren. En helder blinkt de morgenster boven de eenzame woning van Dirk Kloppers.

In het achterhuis, in den stal heerscht groote beweging. Deuren worden dicht en opengeslagen; luid blaffen de groote waakhonden, en slaapdronken Kaffers zijn bezig, bij het sombere schijnsel van een vetkaars, vastgezet in een gedeukte, blikken lantaarn, eenige rijpaarden naar buiten te leiden.

In het voorvertrek, aan de eikenhouten tafel, zit het huisgezin van Dirk Kloppers aan het ontbijt.

In den hoek staan een viertal geweren, en daarnaast, op een bruingeverfde kist, zijn eenige bandellieren neergelegd.

Tegenover Dirk Kloppers zit, met de olielamp tusschenbeide, zijn huisvrouw. Naast den huisvader heeft zijn vriend, de leeuwenjager, zwijgend plaats genomen. En in de schaduw zitten Jan, Arie, Lena en Herman Hoogerhuis.

Er wordt weinig gesproken. Ieder is met zijn eigen, ernstige gedachten vervuld, en zelfs de oogen van den Hollander staan droef en weemoedig. Als een berg drukt het naderend afscheid op aller gemoed.

Thans neemt de oude Kloppers den zwaren, met koperen beslag belegden Staten-Bijbel en leest met langzame, duidelijke maar bewogen stem:

„Een lied Hamãâlôth.

„Die op den Heere vertrouwen, zijn als de berg Zion, die niet wankelt, maar blijft in eeuwigheid.

„Rondom Jeruzalem zijn bergen; alzoo is de Heere rondom Zijn volk, van nu aan tot in der eeuwigheid.

„Want de scepter der goddeloosheid zal niet rusten op het lot der rechtvaardigen, opdat de rechtvaardigen hunne handen niet uitstrekken tot onrecht.

„Heere! doe den goeden wel, en dengenen, die oprecht zijn in hunne harten.

„Maar die zich neigen tot hunne kromme wegen, die zal de Heere weg doen gaan met de werken der ongerechtigheid. Vrede zal over Israël zijn!” ¹⁾

En hoor, nu zingen zij:

„Ik zet mijn treden in uw spoor,
Opdat mijn voet niet uit zou glijden;
Wil mij voor struikelen bevrijden,
En ga mij met uw heillicht voor.
Ik roep U aan; 'k blijf op U wachten,
Omdat G', o God! mij altoos redt;
Al luister dan naar mijn gebed,
En neig Uw ooren tot mijn klachten!” ²⁾

De kleine gemeente knielt neer, en de huisvader gaat voor in het gebed. Het is een krachtig, aangrijpend gebed.

In dit gebed smeekt de grijze Voortrekker, met belijdenis van de schulden en zonden des volks, dat de Almachtige de wapenen der Boeren moge zegenen; dat Hij, nu de weerbare mannen naar het oorlogsveld trekken, zich, als de bergen rondom Jeruzalem, moge legeren rondom de achterblijvende vrouwen en kinderen; dat Hij den strik moge breken, waarin zij gevangen zitten, en dat zij met gejuich mogen wederkeeren uit den strijd!

Hij bidt ook voor de vijanden van zijn volk, en hij smeekt zijn God, dat Hij hen om Christus wil een inzien moge geven in het groote kwaad, dat zij bedrijven, door een klein volk op het hart te trappen, opdat de zware bloedschuld, die zij over hun zielen gaan halen, hen niet vertere, hen noch hunne kinderen!

Lodewijk Jansen, Kloppers' zwager, zou dat niet hebben gedaan: bidden voor den Engelschman.

„Wat,” zou hij hebben gezegd, „zal ik bidden voor den Engelschman? Neen, dat doe ik nooit! Roepen Englands opgerechtigheden niet tot God om wraak? Komt het niet met paarden en

¹⁾ Psalm 125.

²⁾ Psalm 17 : 3.

wagenen en kanonnen, om ons volk te knechten? Wordt de man niet uit de armen van zijn vrouw, en de zoon niet uit de armen zijner moeder gerukt, om neergelegd te worden door het Engelsche lood? En zijn de Engelsche agenten niet reeds bezig, om de honderdduizenden Kaffers in de Transvaal op te ruien? En zijn die Kaffers, sterk door Englands geheimen steun, niet van plan, om bij de éérste nederlaag der Boeren hun achtergebleven vrouwen en kinderen aan de assegaai te rijgen?

Zou hij voor deze menschen bidden, die Christenen heeten, maar door Heidenen worden beschaamd? Neen, waarlijk niet! Het vuur des hemels zou hij over hunne hoofden willen inroepen en de wraak des Almachtigen....

Doch Kloppers is milder dan Lodewijk Jansen. Hij is even kloek in het veld als laatstgenoemde, en de scherpste doorntak is hem niet te scherp, om er een verrader mee te tuchtigen, maar hij placht te zeggen: „Jezus is voor mij, toen ik Zijn vijand was, in den dood gegaan — zou ik dan niet voor mijn vijanden bidden?

Er is niemand van het gezelschap, die het gebed van den ouden Kloppers hartelijker nabidt dan de blinde Lena. Zij kan voor het volk dat zij liefheeft, zoo weinig doen, doch met haar blinde oogen grijpt zij het machtigste wapen — het gebed.

Nu worden de laatste voorbereidselen voor den tocht gereed gemaakt; de bandelier gevuld met scherpe patronen, het zakje van bokkevel vol geladen met gemalen koffie, en biltong noch tabak vergeten.

De Kaffers brengen de paarden voor; Columbus houdt den moorkop, die driftig op de stalen stang bijt, bij den teugel.

De lamp wordt uitgeblazen; reeds valt het matte schijnsel der morgenschemering in het vertrek.

Lena staat op, want zij hoort den snellen hoefslag van vele paarden. Zij gaat ter zijde staan, in een hoek van het woonvertrek. Het Boerenkommando nadert.

Zij hoort, hoe de ruiters van hun paarden springen; zij hoort hun mannelijken stap, hun morgengroet, nu zij de woning binnentreden. Zij hoort het rinkelen der sporen aan hun laarzen en het dreunen der geweerkolven, die op den steenen vloer worden neergezet. Zij hoort het schuifelen der voeten en het druk, verward geroep en gepraat van dertig, veertig menschen.

„Zoo — is dat Lena?” vraagt een zware mannenstem in haar nabijheid. Het is de kommandant.

„Nichie”, zegt hij; „met je blinde oogen heb je gewaakt voor onze veiligheid. Ik weet alles — moge de God van Israël, Die ook de God der Boeren is, je een rijk genadeloon geven!”

Hij drukt haar hartelijk de hand; al de anderen volgen zijn voorbeeld. Lena staat daar, schuchter en verlegen, het gloeiend gezichtje door het lichte, donkerbruine haar als in een lijst gevat, doch een heldere glimlach glijdt over haar gelaat, als haar oor de stem van Leen Blok opvangt.

„Ach nichie,” klaagt Leen, terwijl hij komt aansloffen op zijn lange veldschoenen van ongelooid buffelleer: „in 't holle van den nacht heeft de wilde Kasper Veen mij uit mijn bed getrommeld, en zij zeggen, dat ik courage moet hebben, maar ik weet niet, wat courage is.”

Hij trapt met zijn lange veldschoenen droevig op den grond.

„Nou, nichie, het ga je goed! Ik ga mij offeren voor mijn vaderland, maar ik zat liever bij mijn schapen.”

En de lange Leen sloft naar buiten, naar zijn poney, een kop-pig, bijterig dier met kleine, kwaadaardige oogen.

Lena hoort, hoe de drukte vermindert; de voetstappen verwijderen zich. Zij hoort door het thans opengeschoven raam het ruischen der oude Boerenvlag, het vaarwel van vele stemmen: „Zoo God wil, tot weerziens!” het kommando van den aanvoerder: „Voorwaarts!” en het kletteren der paardehoeven over den harden grond van het erf.

Tot weerziens — ach, zij hoopt het ook! Doch terwijl hare natuurlijke oogen met een ondoordringbaren sluier zijn gesloten, zijn hare andere oogen wijd open, en zij ziet dappere, moedige krijgers, thans vol kracht en gezondheid, neergestrekt door het Engelsche kanon, een spijs voor den zwervenden aasvogel....

De leeuwenjager is zoo pas, na een hartelijk afscheid genomen te hebben, met de ruiterschaar vertrokken, maar de andere huisgenooten zijn er nog. Dirk Kloppers kom in het gewoel van zoeven geen afscheid nemen. Trouwens, Kloppers heeft vlugge kleppers, en de ruiterschaar zal spoedig zijn ingehaald.

Herman Hoogerhuis staat buiten, bij de paarden; Lena en Arie staan naast hem. Dirk Kloppers en zijn zoon Jan zijn nog in de woning.

Vrouw Kloppers neemt zelf het geweer van haar man uit den

hoek, schuift er den kogel in, en reikt het hem over. En even als een kleine veertig jaar geleden ¹⁾ zegt zij: „Strijd wakker, lieve man!”

Zij hangt hem den bandelier over den schouder.

Zij staart hem aan met hare oude oogen, waarin zich hare ziel en hare groote, trouwe liefde weerspiegelen; zij neemt zijn verweerd gezicht tusschen hare gerimpelde handen en kust het...

Maar in de strenge oogen van den grijzen Voortrekker begint het te schemeren, en over zijn gelaat biggelen twee groote tranen.

„De Heere zij uwe banier!” zegt ze; „Hij zij uwe hulp en uw schild bij dag en bij nacht!”

„Zie ik je hier niet meer terug,” zegt hij; „dan hoop ik je in dat zalige land te ontmoeten, waar recht en gerechtigheid zullen heerschen, en waar God al de tranen uit de oogen zal wegwischen.”

Nu zullen wij afscheid nemen, moeder,” zegt Jan weemoedig.

Zij zal afscheid nemen van haar zoon, van haar jongsten, van haar Benjamin.

„Geloofst gij, dat ik je liefheb, mijn jongen?” vraagt ze.

„Ja,” zegt hij: „dat geloof ik.”

„En geloofst gij, dat mijne liefde zoo groot is, dat ik mijn bloed, druppel voor druppel, voor je zou willen geven, als het moest?”

„Ja,” zegt hij met bewogen stem: „dat geloof ik.”

„En kunt gij het nochtans verstaan, dat ik je liever dood aan mijn voeten zie liggen met het volle schot van den Engelschman in de borst, dan dat gij de vlag zoudt kussen, die ik haat?”

„Ja,” zegt hij huiverend: „ik versta het.”

„Mijn jongen, mijn lieveling!” roept ze uit: „mijn licht en mijn zonneschijn!”

De volheid der moederlijke teederheid en al het schrijnend zielewee van het afscheid breekt zich baan in dezen kreet, en van aandoening overweldigd, knielt de jonge man aan den schoot zijner moeder.

„Geef mij uw zegen, lieve moeder,” fluistert hij, en zij antwoordt: „Ik kan u geen zegen geven, lieve jongen, maar de God uwer vaderen, de Getrouwe en de Almachtige, Die zegene u!”

¹⁾ Zie „Helden van Zuid-Afrika”.

En door haar eigen gevoel overstelpt, vat zij hem bij de hand, en leidt hem naar het kleine kamertje, waar hij als kind heeft geslapen.

Dáár, in dien hoek, bij dien ouden, vermolmden stoel, dáár heeft ze hem leeren knielen; dáár heeft zij hem zijn eerste avondgebed geleerd.

En daar hebben zij nu ook te zamen gebeden, de oude moeder en haar Benjamin....

Ongeduldig slaan de paarden met de voorpooten tegen den grond. Herman Hoogerhuis roept: „Het wordt tijd.”

Jan spoedt naar buiten. De moorkop ziet hem, en hinnikt zijn jongen meester vroolijk tegemoet.

Snel springt hij in het zaâl: een beeld van jeugdige, mannelijke kracht. De morgenlucht verkwikt hem; zijn oogen beginnen weer te stralen. En de ruiters geven hun paarden de sporen.

De oude vrouw staat hen na te turen, met weenende oogen.

Daar kijken Jan en Herman nog eenmaal om.

„Voor Afrika!” roept de een.

„Voor Oud-Holland!” roept de ander.

„Voor vrijheid en recht!” roepen ze beiden.

Maar de oude Voortrekker blikkt niet éénen keer meer om.

Zijn gedachten zijn reeds ver in 't Zuiden.... in 't gewoel van het gevecht.... in den donder van den slag....

XII. DE ONTMOETING MET EEN LEEUW.

In een aan het wagenhuis aangebouwd vlegel, het „kookhuis,” staat vrouw Kloppers met opgestroopte mouwen en hoogroode wangen voor den brandenden bakoven.

Daarnaast staat de trog met deeg, dien zij met een paar Kaffermeiden gaat bewerken.

„Ga mij uit den weg!” zegt zij ijverig tot Arie, die voortdurend voor haar voeten loopt.

De jongen heeft het slecht naar zijn zin. Sinds eergisteren, Zaterdag, toen zijn grootvader met de anderen vertrok, heeft hij aldoor maar gezeurd. Hij ziet er geen gat in, om aan de voorwaarde, door zijn grootvader gesteld, te voldoen, en daarom is hij zoo lastig.

Hij zoekt ruzie met zijn zuster, scheldt op de Kafferknechten en loopt zijn grootmoeder in den weg.

„Ga mij toch uit den weg!” zegt vrouw Kloppers nog eens met nadruk, een takkebos in den oven werpend, die van hitte blaakt.

„Zij mogen allen vechten,” moppert hij, zonder op de vermaning van zijn grootmoeder te letten; „zelfs de lange Leen Blok met zijn mageren hals. Maar ik moet thuis blijven en op de kippen passen.”

„Wees toch tevreden!” herneemt zijn grootmoeder; „gij zijt nu de plaatsvervanger van je grootvader; 't is een eerepost.”

„Nou, zegt hij gemelijk: „zoo'n eerepost kunt ge van mij cadeau krijgen.”

Daar komt Lena aan, om hem te troosten, maar hij valt haar op geprikkelden toon in de rede en roept: „Schei maar uit met je praatjes! Help mij maar liever aan een Engelsch paard en aan een Engelsch geweer; dat zou je knapper staan. Ze zeggen allemaal, dat jij zoo verschrikkelijk schrander bent voor je leeftijd — waarom help je me dáár niet aan?”

Hij staat nog eenige oogenblikken te druielen, draait zich om op zijn linkerhiel en begeeft zich naar buiten, achter het huis. Hij plaatst de handen aan zijn mond en roept uit alle macht: „Columbus, ouwe Columbus!”

De geroepene, die in den boomgaard bezig is, komt aanloopen en zegt: „Baassie ¹⁾, wat is 't?”

„Haal van binnen de twee geweren, die er nog zijn, en breng ammunitie mee! Zadel dan mijn klepper — gij kunt den schimmel nemen. Wij gaan op de jacht.”

Binnen een half uur is alles gereed, en na zijn grootmoeder en Lena, die blij zijn, dat hij er uittrekt, gegroet te hebben, werpt hij het oude pangeweer met het zelfbewustzijn van een leeuwenjager over den schouder en springt in het zaâl.

Columbus, eveneens met zoo'n geweer gewapend, rijdt naast hem.

Het is nog vroeg in den voormiddag.

„Waar rijden wij heen, baassie?” vraagt Columbus, nadat zij zeker een uur zwiingend naast elkander hebben voortgereden.

„Dat kan me niet schelen,” zegt Arie onverschillig: „al rijden we midden onder de leeuwen.”

„O baassie,” zegt Columbus, en hij strekt zijn langen arm naar

¹⁾ Jonge, kleine baas.
De Scherpschutters.

het Noorden; „dáár in de verte, hier nog een paar uur rijdens van daan, heb ik verleden week leeuwensporen ontdekt.”

Arie is door deze mededeeling blijkbaar verrast, maar hij houdt zich kordaat en wendt den teugel van zijn paard.

Ze trekken nu over het golvende grasveld recht het Noorden in, maar na twee uren stevig doorgereden te zijn, hebben zij de leeuwensporen nog niet ontdekt.

Nu wordt echter afgezadeld, en aan den zoom van een bosch, de uitgedroogde bedding van een spruit aan hun voeten, zetten zij zich neder.

Arie strekt zich lang uit op den grond. Naast hem hurkt de Kaffer. Hij staart zijn jongen meester aan met zijn groote, zwarte oogen.

Columbus is een Zoeloe-Kaffer, en de diepe naad, die over zijn rechterarm loopt, zou heel wat kunnen vertellen.

't Is een verschrikkelijke dag geweest, toen een jonge Boer het mes over zijn arm haalde; een verschrikkelijke dag voor de Boeren.

Pieter Retief ¹⁾ met de zijnen hadden zich als argelooze gasten nedergezet aan den haard van den Zoeloe-koning Dingaen, en de koning liet hen verraderlijk vermoorden. Niet één der Boeren ontkwam; zij werden allen vermoord. Zes en zestig menschen, in de kracht van hun leven. En hun lichamen werden op den moordheuvel gesleurd, en prijs gegeven tot een spijsje voor het wild gedierte en den vogel in de lucht.

't Is drie en veertig jaar geleden, dat het plaats had. Columbus was toen net volwassen, en diende bij het regiment der blauwe schilden, dus genoemd naar de kleur hunner schilden.

Hij heeft het vreeselijk bloedbad met eigen oogen aanschouwd; toen kreeg hij de snede over den arm. Hij weet alles nog haarfijn. Hij weet te vertellen, hoe de Boeren den kreet: „Verraad!” schreeuwden, hoe zij hun messen trokken en als leeuwen vochten, tot de knodsen der Zoeloe's hun de hersenpan verbrijzelden.

Doch de Boeren wreekten later het onschuldig vergoten bloed, en sloegen de dappere regimenten van koning Dingaen uit elkaar. En Columbus, wiens koning verslagen was, werd knecht bij Gert Kloppers en later, na diens dood, knecht bij Dirk Kloppers.

Op dit oogenblik denkt Columbus echter niet aan die vrees-

¹⁾ Zie „Helden van Zuid-Afrika”.

lijke dagen. Hij zit gehurkt naast zijn meester en kijkt hem aan.

„Wat is 't, baassie?” vraagt hij.

„'t Is niks, Columbus,” zegt Arie, die zachtjes aan in een beter humeur is gekomen. „Ik denk maar aan jouw naam. Weet jij, naar wien je bent genoemd?”

„Neen, baassie,” zegt de Zoeloe-Kaffer; „hoe zal ik dat weten?”

„Jij bent genoemd naar een der grootste mannen, die ooit hebben geleefd,” zegt Arie met een geleerde plooi in zijn leuk gezicht.

„Heb je ooit de zee gezien, Columbus?”

„Neen, baassie, nooit!”

„Kun jij je voorstellen, dat al het veld hier vóór je water is?”

„Neen, baassie.”

„Waarom niet, Columbus?”

„Omdat het veld is en geen water, baassie.”

„Je bent een uilskuiken, Columbus, een echt uilskuiken! Hoe moet ik je nu in vredesnaam aan 't verstand brengen, wat een zee is?”

„Is ze zoo breed als de groote rivier in 't Noorden, waar de olifanten drinken, baassie?”

„Ja, zoo groot is ze,” zegt Arie; „dat wil zeggen, vijftienduizend maal grooter.”

„Zóó,” zegt de Kaffer, en hij slaat de lange armen van verbazing boven zijn hoofd te zamen: „zóó, baassie!”

„Over zoo'n zee is Columbus, je naamgenoot, heen gevaren.”

„Met een ossenwagen, baassie?”

„Neen, met geen ossenwagen — met een schip!”

„Dat ken ik niet, baassie!”

„Denk dan maar aan een drijvenden ossenwagen!”

„Maar waar moeten ze 's avonds dan uitspannen, baassie?”

Doch bij deze vraag springt Arie op.

„Schepsel, schepsel, wat ben jij dom,” zegt hij driftig. „Jouw kop is te groot, en jouw hersenpan is te dik. Er kan geen gedachte door, Columbus. Begrijp je dan niet, dat ze nooit uitspannen? Zij varen dag en nacht, totdat zij de andere kust hebben bereikt.”

„O baassie, wat ben jij slim,” roept de Kaffer in ongekunstelde bewondering.

„Ten minste, als ik zoo dom was als jij, dan zag 't er treurig met mij uit,” antwoordt de jongen met waardigheid.

„Nu zal ik je vertellen, hoe Columbus Amerika heeft ontdekt.”

Bij dit woord hielden de zwarte oogen van den Kaffer op, alsof hij reeds land ontdekt in de verte.

„Baassie bedoelt zeker onzen Amerika?” vraagt hij ten overvloede.

„Jij meent den jongen Kaffer knecht, dien Grootvader verleden jaar heeft gehoord?” is de wedervraag van Arie.

Columbus knikt met het groote hoofd, maar hij leest reeds uit de verbaasde oogen van zijn jongen meester, dat hij weer erg onnoozel is geweest.

„Neen, onzen Amerika bedoel ik niet,” zegt Arie met nadruk, terwijl hij op den grond stamp; „ik bedoel een verschrikkelijk groot land, dat aan den anderen kant der groote zee ligt.”

„Goed, baassie,” zegt de Kaffer gedwee: „ik luister.” En Arie deelt aan den luisterenden Columbus de moedige daden mede van zijn grooten naamgenoot.

„Heb jij 't nu goed begrepen, Columbus?”

„Ja, baassie, heel goed.”

„Vertel het mij dan eens na!”

Columbus stut het groote hoofd tusschen zijn beide handen, frons de wenkbrauwen en begint:

„Columbus ging op een drijvenden ossenwagen zitten met zijn knechten en meiden —”

„Dat gaat heel goed,” zegt Arie bemoedigend.

„En ze dreven dag en nacht op de groote zee, waar dieren zijn zoo groot — zoo groot als baas Klopper's wagenhuis.”

„Heel goed,” knikt Arie lachend.

„En zij kwamen eindelijk aan land. En er stonden een groote hoop Kaffers aan den oever, en zij vroegen: „Ben jij 't, baas Columbus?” En hij zeide: „Ja, ik ben baas Columbus; is dat hier Amerika? En zoo hebben de witmenschen Amerika ontdekt.”

Columbus is voldaan over zich zelve. Hij lacht van plezier, omdat hij 't er zoo goed heeft afgebracht, en zijn tanden blinken als elpenbeen tusschen de dikke lippen.

De jeugdige onderwijzer lacht ook en hij zegt: „O Kaffer, o Kaffer! Ik zal je aan je ezelsoren komen.” En hij trekt hem aan zijn lange ooren.

Zij hadden reeds eenigen tijd naast elkander gezeten, nu en dan een slok koffie nemend uit de veldflesch, toen de Kaffer plotseling voorzichtig overeind rees en fluisterde: „Baassie, ginds graast een klipbok.”

„Waar?” vroeg Arie.

De Kaffer wees hem de richting, en Arie ontdekte eveneens het wild.

Beiden namen nu behoedzaam hun snaphanen op, en Arie zeide met zekere plechtigheid: „Columbus, dat wild moet het mijne worden. Loopt het beest voorzichtig vooruit, en keer het van voren!”

Dat was naar Columbus' zin; nu kwam hij in zijn element. Eerst liep hij met de snelheid van een hardlooper in een grooten boog om den klipbok heen; vervolgens wierp hij zich op den buik, en sloop als een slang vooruit.

Arie kon hem duidelijk naooogen door de beweging van het lange gras, dat zijn spoor aanwees. Soms keek de kroeskop voorzichtig boven het gras uit, om snel weer weg te duiken.

De jongen besloop nu het beest van achteren en legde aan. Maar de klipbok scheen onraad te ruiken en hief den fraaien kop onrustig omhoog.

Arie hield zich doodstil, en het dier begon weer te grazen. In de richting, waar de Kaffer moest zijn, bewoog zich geen grashalm meer.

Nu mat Arie nog eens met het oog den afstand, mikte en drukte af.

Als van den donder getroffen, stortte de klipbok neer.

Een woesten zegekreet slakend, kwam de Zoeloe aanhollen, maar Arie stapte, met het geweer in de hand, kalm en bedaard op het geschoten beest af.

Zijn oogen tintelden echter van fiere voldoening.

„Ouwe Columbus,” zeide hij: „jij krijgt een knappen baas; hij schiet zoo maar het wild, dat de haren er afstuiven.”

„Ja,” zeide Columbus; „gij wordt een knappe baas.”

Maar naar de verte turend, waar een groep boomen stond, riep hij, niet weinig ontsteld: „En daar komt nog een knappe baas aanstappen, baassie!”

Arie volgde de richting van Columbus' uitgestrekte arm en verbleekte. Hij vluchtte achter een boom, en de Zoeloe volgde zijn voorbeeld.

Die knappe baas was een leeuw....

Rustig stapte de koning der dieren voort, tot hij het geschooten wild had bereikt. Hij besnuffelde het en sloeg er zijn tanden in. En hij scheurde er lappen vleesch af, want hij had honger.

Arie zag, hoe hij zijn muil aflikte; dat versche vleesch beviel hem uitstekend.

„Kijk, ouwe Columbus,” fluisterde hij: „dat ondier vreet den klipbok op, dien ik schoot! 't Is onverdragelijk voor een fatsoenlijk mensch. Besluip jij den leeuw van voren, en ik zal hem van achteren besluipen! Zal je niet wegloopen, Columbus, als de ouwe begint te brullen?”

„Nee,” zei de Zoeloe: „ik zal niet wegloopen, en ik zal den leeuw voor baassie schieten.”

„En als gij mis schiet, ouwe Columbus?”

„Ik zal eerder mijn baassie aanzien voor een eendvogel, dan dat ik mis schiet.”

Nu gingen beiden aan het werk, om hun vijand, die zijn mid-dagmaal bedaar naar binnen sloeg, van twee kanten te naderen.

Columbus nam zijn geweer en schoot, zonder te raken.

„Ik dacht het wel,” mompelde Arie: „de Kaffers schieten altijd te hoog.”

Dreigend schudde de leeuw zijn vorstelijke manen, en rende op zijn aanvaller af. Deze greep in zijn angst een zwaren klipsteen, om er den kop van zijn geduchten tegenstander mee te verbrijzelen, maar hij struikelde over een mierenhoop en viel.

De leeuw was nu vlak bij, en besnuffelde hem van de voeten tot het hoofd. En hij begon het achterhoofd van den Kaffer te likken, zooals de kat de muis likt.

Maar Columbus, die gedurende het besnuffelen onbewegelijk als een doode plat tegen den grond had gelegen, kon dit likken niet uitstaan.

„Zeg, leelijk ding,” riep hij in zijn verbouwereerdheid: „blijf met jouw viezen bek van mijn kop!”

Hij greep een hoop mul zand en wierp het den leeuw in de oogen.

Hij had den leeuw voor een oogenblik letterlijk blind gegooid, en het dier trachtte de oogen met de pooten schoon te wrijven.

Arie stond achter den boom en zag alles. Hij had een eenige kans en schoot. Maar slechts het kruut ontplofte met een zwakken knal; de kogel had ontbroken in den geweerloop.

De leeuw, die thans weer uit zijn oogen kon zien, verdacht den Kaffer van het schot, en naderde hem op nieuw. Hij zwiepte met

zijn staart het droge zand, zoodat het opdarrelde als een stofwolk, en zijn gebrul rolde als een donderslag over het veld.

Arie beefde er van, en Columbus trok den versleten mantel, dien hij eens van een zendeling had gekregen, zoo goed als het ging over zijn ooren, om het geluid niet te hooren, terwijl de leeuw zijn vreeselijken muil opsperde.

Met ingehouden adem, terwijl hij snel laadde, zag Arie het aan.

Elk oogenblik verwachtte hij, dat de leeuw den ongelukkige het hoofd van den romp zou scheuren.

„O ouwe Columbus,” zeide Arie in zich zelve: „misschien dat jouw groote kop, die zoo hard is als een klipsteen, jouw behoud is.”

De Kaffer gaf geen geluid, en de leeuw liet een gebrul hooren, dat hem het bloed in de aderen stolde.

Maar Arie legde aan en drukte af. Toen verstomde het gebrul, en met den doodelijken kogel in de borst, stortte de leeuw neer.

De Kaffer was gered.

„O ouwe Columbus,” riep de jongen met een vreugdestralend gelaat: „daar had de leeuw je bijna opgepeuzeld!”

„Ja, baassie,” zeide Columbus: „dat zou ook gebeurd zijn, als baassie niet zoo'n knappe scherpschutter was — laten wij het beest de huid afstroopen, baassie!”

Het was laat in den avond, toen Arie met Columbus thuis kwam.

Zijn grootmoeder stond met een strak gelaat over de onderdeur te kijken, en Lena leunde droevig tegen den muur.

„De Engelsche soldaten zijn van daag gekomen,” zeide zij klagend; „en hebben twaalf paarden en zestig koeien en ossen meegenomen.”

„Die dieven!” riep Arie verschrikt en vertoornd, en Columbus sloeg van verbazing zijn lange armen in de hoogte.

„Kees Botter was hun gids,” vervolgde het blinde meisje; „ze hebben Geertje, onze beste melkkoe, ook mede genomen.”

Maar de oude vrouw klemde de lippen op elkaar, en sloot zwijgend de bovendeur.

XIII. DE VEROVERDE BUIT.

Reeds vroeg in den volgenden morgen was Arie opgestaan. Hij had slecht en onrustig geslapen; in zijn woeste droomen

had hij geworsteld met de Engelsche roovers, die de paarden en de koelen stalen van zijn grootvader. Columbus had hem trouw bijgestaan, maar de overmacht was te groot, en zij hakten Columbus het groote hoofd af. Toen hadden zij hem, Arie, gegrepen, en ofschoon hij als een wanhopige had geschopt en getrapt, had hij er toch aan moeten gelooven, en zij hadden hem achter het huis gesleept, en in den mestput gegooid.

Toen was hij wakker geworden en had bemerkt, dat hij van het kartel ¹⁾ was gerold.

Hij kleepte zich aan. Van de broek waren de pijpen, van het wambuis de mouwen veel te kort. Dat kwam, doordat hij overal uitgroeide. Nu ging hij naar het ruime achterhuis, nam een emmer water en wiesch zich met de onstuimigheid van een waterval.

Snel nam het daglicht toe, en de dageraad viel in volle lichtbundels naar binnen.

In het woonvertrek was vrouw Kloppers bezig, koffie te zetten. Arie ging naast haar zitten en zeide: „Grootmoeder, u moet zich dat maar niet aantrekken van de paarden en koelen; dat komt terecht.”

„Dat is ook waarlijk het ergste niet,” meende de oude vrouw, die aan haar man dacht en aan haar zoon.

„Dat komt terecht,” zei de jongen nog eens, terwijl hij zich een kop koffie inschonk, en het harde, bruine brood, dat zijn grootmoeder vóór hem had neergezet, tusschen zijn jonge, sterke tanden nam.

Na het ontbijt ging Arie naar den boomgaard en zette zich neder in de schaduw van een abrikozenboom.

„Zoo,” zeide Columbus, die voorbij kwam, met eenige droge huiden op den rug: „zit je daar naar de lucht te kijken, baassie?”

„Ik zit naar den grond te kijken, ouwe Columbus.”

„Zoo,” zei de Kaffer, zijn weg vervolgend.

„Hoor eens, Kaffer!” riep Arie.

Columbus keerde onmiddellijk terug, nieuwsgierig, wat zijn jonge baas te zeggen had.

„Zeg, houd je veel van de Engelschen?”

„Dat weet ik niet, baassie.”

„Ouwe Columbus, je moet me helpen, hoor!”

„Waarmee, baassie?”

¹⁾ Slaapstede.

„Ik moet een Engelsch paard en een Engelsch geweer zien machtig te worden — hoe leg ik dat aan?”

Columbus trok de schouders op.

„Denk jij, dat ik geen Engelschman aan durf?”

„Baassie,” antwoordde de Zoeloe: „hij, die binnen een uur tijds een klipbok en een leeuw doodschiet, behoeft voor geen Engelschman op zij te gaan.”

„Dat meen ik ook,” antwoordde de jongen, niet weinig gestreeld.

„Hoor eens hier, Columbus,” ging hij voort op vertrouweliijken toon: „zoo kan 't niet langer. De Engelschen stelen als raven; daar moet een eind aan komen. Ik ga vechten, wis en zeker! Maar als ik geen Engelsch paard en geen Engelsch geweer machtig word, wil Grootvader mij niet zien. Nu vraag ik jou nog eens: Hoe kom ik er aan? Als jij mij een goeden raad geeft, dan sta je in mijn gunst zoo vast als een boom.”

Columbus zette zich naast hem; de zaak kreeg voor hem een gewichtige beteekenis. Hij stutte het hoofd met zijn groote handen, net als zijn baassie, en tuurde naar den grond.

„Jij behoeft me niet na te apen,” zeide Arie; „dat helpt niemandal.”

„Nee, baassie,” antwoordde Columbus, en zich op zijn breeden rug werpend, keek hij strak in de lucht.

„Baassie,” zeide hij eindelijk: „kun je schrijven?”

„Niet al te best,” antwoordde Arie met een zucht.

„Dat is jammer,” zeide Columbus ernstig.

„Waarom jammer?”

„Wel, anders kon baassie aan den Engelschen generaal per brief den prijs vragen van een paard en een geweer; ik zou den brief wel bezorgen.”

„Maar 't zal wel niets uithalen,” liet hij er mismoedig op volgen, toen hij de driftige gebaren van zijn jongen meester zag.

„Nee, dat zou zeker niets uithalen,” zeide Arie met hartgrondigen nadruk.

Er volgde een nieuwe pauze, maar plotseling snelde de Kaffer omhoog. Hij zwaaide met armen en beenen en begon druk, onder levendige gebaren, met zijn meester te praten.

Wat hij zeide, scheen blijkbaar in goede aarde te vallen, want Arie knikte herhaaldelijk zeer vergenoegd, en wreef zich de handen van plezier.

„Wat moet er gebeuren?” vroeg vrouw Kloppers, toen haar kleinzoon kwam binnenstormen.

„Ik zeg niets,” antwoordde hij geheimzinnig, maar hij was opgeruimd.

„Ik begrijp je niet,” zeide zijn grootmoeder.

„Later zal u 't vernemen,” zeide hij.

„Je bent een zonderling kind.”

„Ik ben geen kind; u zult van me hooren.”

* * *

In de wijde eenzaamheid der wildernis verrijst een met struikgewas begroeide heuvel; vlak bij dien heuvel is een Driesprong, waar de breede transportweg zich splitst in twee wegen. De eene weg gaat rechts, de andere links.

Op dezen Driesprong houdt Columbus, die zijn jongen baas tot gids dient, den teugel in van zijn paard en stijgt uit het zaâl.

„Hier moeten ze voorbij komen,” zegt de Kaffer met gewichtige houding; „hier heb ik ze zien passeeren. En ginds in dat bosch rechts, gaan ze pleisteren.”

„Goed,” zegt Arie, die ook uit het zaâl is gesprongen. „Ga jij nu met de paarden achter de doornstruiken ginds, opdat men jou van het transportpad af niet kan zien. Laat jouw geweer ook hier, wat ik heb het misschien noodig. Ik zal hier de wacht houden.”

„Als je hulp noodig hebt, dan fluit je maar, baassie!” zegt de trouwe Zoeloe; „voor mijn jongen baas waag ik mijn kop.”

Arie knikt, en terwijl Columbus zich verwijderd met de van zweet druipende paarden, verbergt de jongen zich in het struikgewas op den heuvel, geduldig wachtend op het paard en het geweer, dat hij moet bezitten, om mee te mogen in den oorlog.

Hij kan van hier uit den transportweg met zijn scherpe oogen tot aan den horizont bestrijken.

Het is nu middag, en loodrecht, brandend en gloeiend vallen de zonnestralen op het versmachtende aardrijk. Twee grijze wolkjes hangen als schaduwen aan den diep blauwen Afrikaanschen hemel, en onbeweeglijk, door geen windje bewogen, staan de spichtige, harde grashalmen.

In de nabijheid van den Driesprong ligt een doode os. Hij is bij het trekken van den zwaren wagen van honger en dorst bezweken en toen achtergebleven.

Een troep gieren, de doodgravers der Afrikaansche wildernissen, hebben zich op zijn romp gezet, en scheuren het beest met klauw en snavel het vleesch van de harde knoken. Zij betwisten elkander den buit, en hun schor en brutaal gekrijsch klinkt akelig door de stilte.

Overigens ligt de transportweg daar doodsch, eenzaam en verlaten.

Reeds een uur heeft Arie op de loer gelegen en nog niets ontdekt. Hij verkwikt zich met een teug Kaapschen wijn uit de veldflesch, neemt een stuk biltong en veegt zich het zweet van het gelaat.

„O ouwe Columbus,” denkt hij: „als je 't weer eens mis hadt!”

Hij staart weer naar den weg — en dáár — daar ziet hij een stofwolk oprijzen.

„'t Was niets!” zegt hij even later teleurgesteld tot zich zelve.

De plotselinge stofwolk, die omhoog wervelt, alsof ze door een windhoos is opgepakt, wordt veroorzaakt door een dicht ineengedrongen kudde slanke blesbokken, die als een groote schaduw dwars over den transportweg door het onmetelijk grasveld rent.

Met bewonderenswaardig geduld houdt Arie keep. Het is nog stiller dan daar straks, want het gekrijsch der gieren is verstomd.

Toen het maal was afgeloopen, hebben zij hun zware vleugels uitgeslagen en zijn weggevlogen, om de schaduw der boomen op te zoeken.

Er verloopt weer een half uur — nóg een half uur.

„O ouwe Columbus,” mompelt Arie: „wee je gebeente, als niet uitkomt, wat je gezegd hebt!”

Maar zie daar! ver aan den gezichteinder wordt een stofwolk zichtbaar. Er is geen twijfel aan — het is een stofwolk.

Als een zucht van verlichting komt het uit Arie's borst, al begint zijn hart sneller te kloppen.

Met strak gelaat en uitgerekten hals staart hij naar de verte, wel een kwartier lang, maar dan schudt hij mismoeidig het hoofd en zegt ontstemd: „'t Is een ossenwagen — wat heb ik aan een ossenwagen?”

Hotsend, stootend, rammelend nadert de volgeladen wagen, en het geknal der lange zweep, de kommando's van den blanken voerman en het geschreeuw der bijlopende Kaffers verbreekt de stilte der wildernis.

Reeds kan Arie de acht juk roodbonte ossen onderscheiden,

die den sterken wagen langzaam voorttrekken, en met hun stampende pooten dichte stofwolken omhoog werpen.

Nog enkele oogenblikken houdt de jongen stand op zijn observatiepost, maar dan is het ook gedaan met zijn geduld. Hij staat op, steekt twee vingers in den mond en fluit lang en driftig.

Met de snelheid van een hert komt de Zoeloe aanrennen; in de verte grazen de gekluisterde paarden.

„Nou,” zegt Arie op luiden, driftigen toon: „waar blijven jouw Engelschen? Ik lig me daar van ongeduld de lever op te eten in de doornstruiken, uren achtereen, en wat heb ik gezien? Een dood beest, een hoop blesbokken en een hotsenden ossenwagen — dat is 't al.”

„Baassie,” zegt Columbus gedwee: „ik zal eens kijken!”

„Ja, doe dat eens,” herneemt Arie spottend.

Columbus gaat boven op den top van den heuvel staan en tuurt naar de verte.

„Zie je niets?” vraagt de jongen, maar de Zoeloe hoort die vraag niet eens. Hij verroert zich niet. Al zijn aandacht is op de verte gericht.

Er volgt een pauze van minstens tien minuten, als de Zoeloe plotseling roept: „Ik zie een stofwolkje, baassie, een heel klein stofwolkje.”

Arie is onmiddellijk aan zijn zijde.

„Wat denk je van dat stofwolkje, ouwe Columbus?”

„Wat ik daarvan denk, baassie? Wacht nog een oogenblik, en wij weten meer.”

Het kleine stofwolkje wordt allengs grooter en nadert tamelijk snel.

In klimmende opwinding staart Arie, de hand boven de oogen, vooruit. Nu en dan blinkt en fonkelt het doof die naderende stofwolk heen.

„Achter deze doornstruiken!” roept Arie: „vlug!”

Nu zijn beiden door het struikgewas gedekt.

„Ziet baassie nu ook,” vraagt de Zoeloe: „dat ik het niet mis heb gehad? Kunt gij de blauwe uniformen niet onderscheiden van die twee Engelsche huzaren?”

„Ouwe Columbus is nog zoo dom niet,” voegt hij er tevreden aan toe.

Arie's hart bonst van opwinding. Hij ziet het gevaar, waaraan hij zich waagt, maar dat hij het nochtans waagt, pleit voor zijn moed.

„Ouwe Columbus,” zegt hij: „dus in dat boschje rechts gaan ze pleisteren?”

„Ja baassie.”

„Luister nu goed!” vervolgt de jongen. „Ik sluip de huzaren na, en gij volgt mij op eenigen afstand. Ge moet het voorzichtig doen: als de slangen van Zoeloe-land, Columbus.”

„Laat dat maar aan mij over,” meent Columbus.

„Als ik in de knoel raak, zal ik fluiten, en kom jij mij te hulp — kan ik daarop rekenen?”

„Ja,” zegt de Zoeloe.

Zijn oogen beginnen te schitteren en te stralen, en in dat licht wordt het breed, hoekig gelaat bijna schoon.

„Voor zijn baassie gaat de ouwe Columbus in den dood.”

„Ouwe jongen,” zegt Arie met een warmen klank in zijn stem: „ik vertrouw op jou.”

* * *

De huzaren, die tot nog toe op een draf reden, halen den teugel van hun moede paarden in en laten ze stappen. Ze zijn nu dichtbij; Arie kan hun gesprek verstaan.

De ruiter rechts, de grootste, een stevige kerel, is een wachtmeester; de andere een gewoon huzaar.

„Ik stik van dorst,” zegt de wachtmeester verdrietig.

„’t Is hier om te braden,” meent de huzaar.

„’t Is een hondenbaantje, om die rapporten over te brengen door zoo’n kale, gloeiende woestijn,” zegt de wachtmeester.

„Ginds hebben we ons bosch, daar kunnen we weer uitblazen,” zegt de huzaar op vroolijken toon.

„Ja, die schaduw zal ons opknappen — heb je nog wat in je veldflesch?”

„Er zit niet veel meer in, wachtmeester, maar toch nog wel een paar slokken.”

„Mooi,” zegt de wachtmeester, „een slok brandewijn is goed bij die hitte!”

En de veldflesch overnemend, doet hij een flinken teug.

De ruiters hebben thans den Driesprong achter den rug, en zijn den weg rechts ingeslagen. De dorstige paarden beginnen weer te draven, want zij ruiken het water in de verte.

In het lange Tamboekiegras ontstaat een golvende beweging. In gebukte houding stormt een jongen de huzaren na. Hij heeft

een geweer over den schouder en in zijn rechterhand nog een geweer. In de linkerhand houdt hij den breedgeranden hoed, opdat die hoed hem niet verraden zal.

Die jongen is Arie.

Het zweet loopt tappelings over zijn gelaat, en hij hijgt naar den adem. Toch houdt hij vol. Wel hebben de huzaren een voor-sprong, maar dat hindert niet, want zij hebben het bosch reeds bereikt en springen uit het zaâl.

Dichtbij is een groote waterpoel. Zij leiden hun paarden bij den teugel en drenken ze. In lange, gulzige teugen drinken de dieren het drabbige water.

Nu nemen de huzaren een paar lange helsters, en binden hun paarden vast aan een boom, aan den rand van het bosch. De hongerige dieren grazen het gras af, dat zij kunnen bereiken.

Zelf gaan de ruiters eenige schreden verder het bosch in, om zich neder te zetten onder een hoogen eik, die een breede, koele schaduw werpt.

Hun karabijnen en patroontasschen leggen zij naast zich.

Op eenigen afstand stroomt een kleine beek. Zij hooren het bruischen van haar water over de steile klippen.

„Dat water zal beter den dorst lesschen dan het zeepsop uit dien poel,” zegt de wachtmeester.

Hij gaat er heen, en de huzaar gaat ook mee. De wachtmeester kijkt nog even om naar de karabijnen.

„Die liggen daar veilig,” zegt hij.

„De aasvogels zullen ze niet stelen,” zegt de huzaar; „en de Boeren zijn ver weg.”

„Dat vee van Laban zal ons hier geen kwaad doen,” meent de wachtmeester lachend, en hij rekt zijn forsche leden.

Zij hebben spoedig de beek bereikt, en verfrisschen zich aan het koele, heldere water.

Van het groot en vreeselijk gevaar, dat hen bedreigt, hebben zij niet het minste vermoeden. Zij zien het fonkelen van die twee jonge oogen niet — daar achter den doornstruik — dicht bij den hoogen eik, waar de geladen karabijnen en de patroontasschen liggen.

„Geef mij die veldflesch nog eens!” zegt de wachtmeester.

Hij doet er nog een hartigen teug uit; vervolgens bukt hij zich en lengt ze aan met water.

Nu kijkt hij op zijn horloge.

„Al vier uur,” roept hij; „we moeten ons haasten!”

Hij wendt zich naar den hoogen eik; de huzaar volgt hem. Maar Arie is hen voor.

Hij doet een sprong als een jonge panter, die voor den eersten keer zijn prooi bespringt.

„Daar heb je 't al,” zegt de wachtmeester met een vloek; „nu wordt het mooi!”

„Terug!” roept Arie, den loop van zijn pangeweer dreigend op de Engelschen gericht. Columbus' geweer ligt naast hem.

Maar de wachtmeester is niet zoo licht verschrokken. Hij is in moeilijker positie's geweest dan vandaag, en hij draagt het ridderslint voor moed en beleid op de borst. Hij heeft tegenover geduchter vijanden gestaan dan tegenover dezen knaap, en toch heeft hij zich nog altoos door een snel en stoutmoedig optreden gered.

De gedachte, om paard en wapen in den steek te laten en te vluchten, komt niet bij hem op.

Hij trekt de sabel en stormt vooruit.

„Terug,” waarschuwt de jongen nog eens: „of ik schiet je zoo zeker dood als ik dit geweer in mijn handen heb!”

„Omlaag je wapen!” roept de wachtmeester met dreunende stem.

Tot op zeven pas afstands is hij gekomen — daar gaat het schot....

De Engelschman steigert omhoog als een wild geworden paard. Dan slaat hij voorover — dood....

„Hij heeft niet anders gewild,” mompelt de jongen.

Maar een kille hulvering grijpt hem aan. 't Is waar, hij heeft den wachtmeester gewaarschuwd; hij heeft uit noodweer gehandeld, maar die doode vervult zijn ziel toch met ontzetting.

Dan neemt hij het andere geweer, om zich tegen den tweeden vijand te verweren, want het is een strijd geworden op leven en dood.

Daar kraakt het in het struikgewas, en als een hert, dat door de bosschen heenbreekt, zoo komt Columbus aangehold. In drie sprongen staat de trouwe knecht naast zijn jongen meester, maar de huzaar, die den wachtmeester volgde, heeft er genoeg van. Hij zet het op een loopen, en vlucht het bosch in.

Met bewonderende bliken hangt Columbus aan zijn jongen meester.

„O baassie,” zegt hij: „gij wordt een knap schutter, en gij zult de roodbaatjes schieten als boschduiven!”

Het werd nacht, toen Arie en Columbus met de buitgemaakte paarden en wapenen thuis kwamen.

Arie begaf zich naar zijn grootmoeder, die reeds te bed lag, en zeide met de stem van een overwinnaar: „Grootvader stelde als voorwaarde één Engelsch paard en één Engelsch geweer, maar ik heb twee Engelsche paarden en twee Engelsche geweren veroverd. Nu, Grootmoeder, wel te rusten — morgen trek ik naar het oorlogsveld!”

XIV. OP WACHT.

Tusschen het geboomte, dáár ligt het dorp. Langzaam kronkelt de rook omhoog boven de toppen der boomen.

Sla niet het linker voetpad in, want dan komt ge aan het Engelsche legerkamp, waar eenige honderden soldaten liggen!

Ge moet rechts houden.

Wees toch voorzichtig; kijk voor uw voeten! Daar ligt al zoo'n zwart ding.

Ge zoudt het voor een gebogen stok houden, maar 't is geen gebogen stok.

't Is een slang; een giftige slang; een echte cobra. Zij ligt zich te koesteren in de zonnestralen en loert op den argeloozen wandelaar.

Er zijn vele giftige slangen in dit deel van de Transvaal. Ze geven u een beet, voor ge 't weet, en die beet is doodelijk, want hij vergiftigt uw bloed.

De slang is gevaarlijker dan de leeuw. Den leeuw hoort ge aankomen, en hij brult, dat het merg in uw gebeente ontroert, maar hij komt niet als een sluipmoordenaar.

Daar zijn we reeds aan de voorste huizen van het dorp.

Pas op; houd u langs den muur!

Dichter langs den muur, onvoorzichtige! Hoort ge dan de kogels niet fluiten?

Die kogels komen uit het kamp.

Het kamp wordt bedreigd door de Boeren, die zich in en bij het dorp hebben vastgezet. En de Engelschen schieten zoo hard als zij kunnen, om zich de Boeren van het lijf te houden.

't Is toch wonderlijk.

Daar ligt de onmetelijke wildernis, waar bloem en plant en bosch en stroom slechts vrede ademen. En midden in die onme-

Arie en de Engelsche huzaren.

telijke wildernis bevindt zich, als een klein eiland in den grooten oceaen, een nietig plekje gronds, waarop eenige honderden menschen elkander bekampen op leven en dood.

't Is wonderlijk en vreeselijk....

Hier slaan we den hoek om, en ginds, even buiten het dorp, waar dat bruinroode schild uithangt met het gele opschrift: „In den altoos vroolijken Olifant,” daar moeten we zijn.

Het huis staat daar eenzaam, als een vooruitgeschoven voorpost, stil en ernstig. Nu zijn we er. Licht maar gauw de klink op van de bovendeur! 't Is veiliger binnen dan buiten.

't Is er tamelijk donker — hoe komt dat toch?

Hebt ge dan buiten de zandzakken niet gezien, waarmede de vensterramen gebarricadeerd zijn?

Maar er zijn tusschen de zandzakken eenige openingen gelaten, schietgaten, waardoor het daglicht naar binnen dringt. Ook wordt het oog aan de donkerte meer gewend, en kunt ge in de ruime keuken allengs alles beter onderscheiden.

't Is druk in het vertrek. Er zitten stellig een tiental Boeren bijeen, in druk gekeuvel; er is trouwens zooveel te bespreken. De krijsbedrijven zijn in vollen gang, en de wapenen der Transvalers, strijdend voor hun onafhankelijkheid, zijn tot nog toe voorspoedig geweest. Het Engelsche fort te Potchefstroom heeft zich na manhaften wederstand moeten overgeven aan de Boeren, en de wakkere Boerenkommandant Frans Joubert heeft op de golvende velden van Bronkhorstspruit de Engelsche krijsmacht, die op marsch was van Lijdenburg naar Pretoria, in een heldhaftigen aanloop verpletterd. ¹⁾

Zoo is er dan stof genoeg om te gezelschen. En meteen drinken de burgers hun koffie, en dampen zij zoo geweldig, dat men den rook wel kan snijden.

Er zijn bekende gezichten onder.

Die Kaffer daar, dat is Columbus. Hij houdt een eind telegraafdraad in de hand, rijgt er een stuk rauw vleesch aan en roostert het boven het knappende vuur van den haard.

De Boeren hebben de telegraafpalen omgehakt, om de gemeenschap der Engelschen met de buitenwereld te verbreken. En terwijl zij de palen gebruiken, om er hun vuren mee te onderhouden, gebruiken zij den draad tot allerlei huiselijke bezigheden. Zoo wordt het aangename aan het nuttige verbonden.

¹⁾ 20 December 1880.

De jonge Arie is er ook; hij zit dicht bij Columbus.

Maar hoe komt hij toch hier? Ge zoudt hem bij de passen van het Drakensgebergte hebben gezocht; bij zijn grootvader.

Nu, hij is er ook geweest; met Columbus. Grootmoeder had Columbus meegegeven uit bezorgdheid.

Ze hadden verschrikkelijk weer gehad op reis. Alle dagen regen. En de uitgedroogde spruiten ¹⁾ waren in diepe, schuimende stroomen veranderd, waar zij doorheen moesten. Maar hun paarden waren taai en sterk, en zij waren, met de ruiters op hun rug of aan hun staart, er door heen gezwommen.

Druipnat, hongerig en half ziek van de doorgestane vermoeienissen, waren onze reizigers in het kamp der Boeren aan het Drakensgebergte aangekomen, maar 't was toch een dag van glorie geweest voor Arie.

Niemand had verbaasder gekeken dan de oude Dirk Kloppers, toen men hem uit de tent kwam roepen, om zijn kleinzoon te ontmoeten.

Langzaam was hij naar zijn kleinzoon toe gegaan, en hij had op gestrengen toon gezegd: „Arie, ben je de voorwaarde vergeten?”

Maar Arie had triomfantelijk geantwoord: „Nee, grootvader, ik ben de voorwaarde niet vergeten,” en tot den Kaffer zich wendend, die er bij stond, had hij gezegd: „Toe, ouwe Columbus, doe je mond nu eens open, en vertel op, wat je baassie heeft gedaan!”

En Columbus had het verteld; op zijn manier; in kinderlijke bewoordingen. En de Boeren hadden er bij gestaan, en hadden opmerkzaam geluisterd, tot het verhaal ten einde was. En toen hadden zij den ouden Kloppers om strijd geluk gewenscht met zoo'n dapperen, kranigen jongen.

„Die jongen kan nog wel generaal worden,” meende een omstander, die bedachtzaam zijn pijp stopte.

„Laat ons die wapens toch eens zien!” zeide een andere, naar de Engelsche karabijnen wijzend, die als de krachtige bewijzen der heldendaad nog op de natte ruggen onzer ruiters hingen.

„'t Zijn beste geweren,” zeide hij, na ze met kennersblik te hebben opgenomen: „en fonkelnieuw, al heb ik toch liever mijn oud voorlaadgeweer. Doch dat doet er niet toe. 't Is een stout stuk geweest — 't is bijna niet te gelooven!”

¹⁾ Kleine rivieren.

„En toch is het waar,” had Columbus met waardigheid verklaard; „o, mijn baassie is zoo'n knap scherpschutter!”

Slechts één man mengde zich niet in die gesprekken; dat was de oude Kloppers. Maar de wolk was verdwenen van zijn voorhoofd, en in die oogen schitterden trots en vreugde.

„Kom mijn jongen,” had hij eindelijk gezegd: „kom mee in de tent, en vertel me dan, hoe het thuis gaat. En het lekkerste kop koffie en het fijnste stuk biltong van het heele lager is vandaag voor jou. Jij bent een wakkere jongen. En Columbus moet ook mee komen.”

Inderdaad had Arie de koffie nog nooit zoo lekker en de biltong nog nooit zoo fijn gevonden als hier in de tent van zijn grootvader.

Was de koffie werkelijk zoo lekker en de biltong zoo fijn geweest, of had het woord van zijn grootvader: „Jij bent een wakkere jongen” spijs en drank zoo heerlijk gekruid?

Twee dagen vertoefde Arie bij zijn grootvader, zonder dat er iets bijzonders op de grenzen plaats greep.

Toen zeide de oude Kloppers: „Arie, jij en Herman Hoogerhuis gaat met Columbus naar het dorp, dat ik je nader zal aanduiden. Onze burgers zijn daar te weinig in aantal, om het nabijgelegen kamp der Engelschen voldoende in toom te houden, en jullie hebt de eervolle opdracht, onze burgers daarin te helpen. Je zult er ook verscheidene leden onzer familie aantreffen.”

Zoo zijn ze dan alle drie hier aangekomen: Arie, Columbus en Herman Hoogerhuis.

Ge ziet Herman niet? Pas maar op, anders val je nog over zijn groote laarzen en zijn breede sporen!

Hij ligt vlak voor je voeten, in een kombaars van schapevachten gerold, en niet rustiger heeft hij vijftwintig jaar geleden in de Hollandsche schommelwieg geslapen, dan hier op den steenharder grond, bij het gegons en het gedruisch der stemmen.

Hij heeft nachtdienst gehad, en zoo'n gansche nacht buiten in de frissche, fijne berglucht maakt slaperig.

En die lange schaduw, die aan zijn voeten zit, met dat lange sluke haar en die veldschoenen van ongeloooid buffelleer is niemand anders dan Leen Blok.

Leen Blok heeft reeds littekenen opgedaan uit dezen oorlog. Als hij zijn rechterarm opstroopt, dan kunt ge ze zien. Maar ze zijn niet toe te schrijven aan den houw van een Engelsche sabel,